A° 1865. VRIJDAG 6 JANUARIJ. N°. 5.

Rotterdamsche Courant.

ABONNEMENT:

De Abonnementsprijs is per drie maanden *f* 6 voor Rotterdam, en *f* 7 franco per post door het geheele Rijk.

Men kan zich aan het Bureau der Courant en verder bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.

Enkele Nommers 10 Cents.

BUREAU: Hoogstraat, Wijk 10, N.° 77.

ADVERTENTIEN:

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels............*f* 1.—
Iedere regel meer...- 0.20
Andere Advertentien per regel.................................- 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

De discussie over de begrooting van Kolonien.

I.

In het laatste artikel, dat wij in ons N.° van 30 december ll. aan de behandeling der begrooting van Kolonien wijdden, merkten wij op, dat naar ons oordeel in de redevoering des Ministers een streven doorstraalde, om, ongeacht de eischen eener bepaalde rigting, zich bij zijn regeringsbeleid door een onbevooroordeeld, *boven* de partijen staand, onderzoek te doen leiden. Wij constateerden zulks als een belangrijk verschijnsel, omdat, indien het zoo is, eene groote schrede van toenadering op het zoo verdeeld gebied der koloniale politiek zou gezet zijn. Zooveel is zeker, dat het voornemen des Ministers, om, zonder medewerking der Wetgevende Magt, geene maatregelen te nemen, die eene verandering in de grondslagen zelven der Indische maatschappij zouden te weeg kunnen brengen, er toe leidt zijne handelingen af te wachten, vooral wetsontwerpen, die de regeling van onderwerpen als cultures, de drukpers enz. betreffen, onderwerpen, waarbij eerst voldoende zal kunnen blijken, of de door den Minister op die punten gekoesterde denkbeelden al dan niet met het wezenlijk belang van Moederland en Kolonien op den duur overeenstemmen.

Die wetten blijven lang uit, klaagt de oppositie in de Kamer, vooral de cultuurwet. Wanneer men sterk naar iets verlangt, duurt de tijd altijd lang; doch men moet niet uit het oog verliezen dat bij onderwerpen van zoo groot gewigt, waaromtrent het advies van het Indisch bestuur noodwendig moet gekend worden, uit den aard der zaak vele maanden moeten verloopen, eer het werk gereed *kan* zijn. Dat overigens het ongeduld ligt te verklaren valt, behoeft niet vele woorden ten betooge. Geen toestand is minder behagelijk dan die van onzekerheid; en geen wonder dus, dat men de cultuurwet, van wier beginselen in de toekomst zoo veel zal afhangen, met gespannen verwachting te gemoet ziet. Ook voor den Minister zal het een pak van het hart moeten wezen, wanneer het wetsontwerp eenmaal zal zijn ingediend en hij daarmede op het terrein der Indische politiek een geheel zuiver standpunt zal ingenomen hebben. Reeds ruim een jaar geleden is het ontwerp naar Indië gezonden, doch nog niet teruggekomen. »Alles wat ik vermogt, heb »ik aangewend", zeide de Minister, »om het onder»zoek te bespoedigen. — Aanschrijving op aanschrij»ving heb ik afgezonden, om het spoedig terug te »ontvangen." Wij gelooven zulks gaarne; voor hem zelven moet vertraging ook daarom onwelkom zijn, omdat, naar zijne eigene verklaring, het uitblijven der cultuurwet tot de redenen van het malaise, dat op Java bij handel en industrie bestaat, gerekend moet worden. Zoo lang immers te dien opzigte onzekerheid blijft bestaan, valt er niet aan te denken nieuwe ondernemingen te beginnen, en blijft men huiverig om kapitalen in cultuur-ondernemingen te steken.

Er is wel eens gevreesd, dat, hangende de cultuurwet, de Minister van den grooten invloed, dien hij uit den aard zijner betrekking op Indië uitoefent, gebruik zou maken om het cultuur-stelsel te ondermijnen. Wij hebben die vrees niet gedeeld, omdat er geene aanleiding bestond van hem te verwachten, dat hij de hand zou willen leenen tot het stoppen van de groote bron van onzen nationalen voorspoed. Ons gevoelen steunde op hetgeen bij vroegere gelegenheden door hem omtrent dat stelsel was gezegd, en wij vinden de stellige bevestiging daarvan in hetgeen onlangs, in zijne jongste redevoering, door den Minister op dat punt is beloofd geworden. Wij vertrouwen op die beloften, gelijk wij dat doen op iedere belofte van een eerlijk man.

Letten wij op hetgeen door den Minister van Kolonien is gezegd in de zitting van 20 december ll.

»Alle deskundigen," zegt de geachte spreker uit Utrecht, de heer Kien, »achten regeling noodig. »Ik ook, en ik beloof hem eene wettelijke regeling, »en ik voeg er de verklaring bij, *dat inmiddels de* »*Gouvernements-Cultures niet zullen lijden*, zoo als ik »nog de gelegenheid zal hebben aan te toonen."

— »Ik zou nog kunnen aanhalen, dat ik reeds »bij de behandeling der emancipatiewet *het cultuur*»*stelsel in bescherming* heb genomen. Ik geloof, zeide »ik toenmaals, dat het niet de eenige noch de »meest geldige apologie van het cultuurstelsel is. »*Het cultuurstelsel heeft Java maatschappelijk geheel* »*hervormd*, zoodat wij door het cultuurstelsel op »Java in de phase zijn gekomen, waarin wij alleen »door de emancipatiewet geraken zullen. Ik ge»loof dat *het cultuurstelsel niet alleen voor de schat*»*kist maar ook voor Java heilzaam is geweest.* Dit »is mijne beschouwing, maar wij moeten de schaduw»zijde van het cultuurstelsel niet uit het oog ver»liezen."

Welk een verschil van zienswijze omtrent het cultuurstelsel tusschen den liberalen Minister van Koloniën en het liberale lid der Kamer, die onlangs dat zelfde stelsel een »allerellendigst" noemde!

De Minister heeft het bovendien niet bij woorden gelaten; hij heeft door daden willen toonen dat zijne belangstelling in de Gouvernements-cultures werkelijk gemeend is. »Ik zal", zeide hij, »de Kamer dan ook niet lang meer ophouden »met de mededeeling van wat ik *zal* doen, maar »liever dat leeren kennen uit hetgeen ik reeds »*gedaan heb* voor de koffij." Hiermede bedoelde de Minister de aanschrijving door hem aan den Gouverneur-Generaal gerigt, om een onderzoek te doen instellen naar de middelen tot herstel der kwijnende koffij-cultuur, eene aanschrijving, waarin de strekking om die cultuur uit te breiden duidelijk doorstraalt. Teregt kon daarom de Minister van zichzelven getuigen: »Ik geloof dat dit alles niet van erge »slooperszucht ten opzigte van de koffij-cultuur »getuigt, maar veeleer van groote *behartiging*."

De inzigten des Ministers omtrent het cultuurstelsel, tot nu toe de hoeksteen van den bloei van Indië, zijn dus geruststellend. Voor 's hands heeft het van hem geene tegenwerking te vreezen; wat het te wachten wetsontwerp daaromtrent zal willen veranderen, moet de tijd leeren. Wij gelooven intusschen, dat de houding, door den Minister thans aangenomen en die van veel gematigdheid getuigt, in allen geval goedkeuring verdient, al was het alleen daarom, dat zij strekken kan om de hartstogten der koloniale partijen tot bedaren te doen komen, en eene oplossing der koloniale quaestien te verhaasten.

ROTTERDAM 5 Januarij.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft heden hare beraadslagingen voortgezet over de wetsontwerpen tot vaststelling der Staatsbegrooting voor 1865. Hoofdstuk II (Hooge Collegien) is, na eene korte discussie over de benoeming van Staatsraden in buitengewone dienst, met algemeene stemmen *aangenomen*.

Hoofdstuk III (Departement van Buitenl. Zaken) is almede na de behandeling van enkele punten met algemeene stemmen *aangenomen*.

Hoofdstukken III *B* en IV *B*, nopens de Eerediensten, gaven tot eenige discussien aanleiding, waarbij weder het bekende vraagstuk over de opheffing der beide departementen in verschillenden zin besproken werd. Ook die Hoofdstukken werden *aangenomen*. Slechts drie leden verklaarden zich daartegen.

Over Hoofdstuk IV (Dep. van Justitie) werden langdurige beraadslagingen gehouden. Een aantal sprekers nam daaraan deel. De Min. van Justitie heeft hen beantwoord en o. a. verklaard (waaruit tevens blijkt welke onderwerpen behandeld zijn): 1°, dat hij nog geen plan nopens de opheffing der tienden heeft ontvangen, dat door hem zou kunnen worden overgenomen en dat de voorkeur zou verdienen boven het vroeger door hem voorgestelde en door de Kamer verworpen ontwerp; 2°, dat hij van oordeel is, dat ten opzigte der naamlooze vennootschappen de Regering niet te spoedig moet tusschen beiden treden; dat intusschen aan de voorschriften van het Wetboek van koophandel stipt de hand wordt gehouden, en dat hij veeleer die bepalingen zou wenschen af te schaffen dan de oprigting van zoodanige Maatschappijen te bemoeijelijken; 3°, dat hij wel erkent dat de Wetgeving op het Notariaat wijziging behoeft, maar dat hij voor alsnog tegen partiële wijziging gestemd is, en 4°, dat ook het hypothecair stelsel verandering behoeft en hij dit niet ad calendas graecas zal verschuiven. Ten gevolge van gedane vragen heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken verklaard, dat men van hem geen ontwerp betrekkelijk de aangelegenheden der quarantaine moet verwachten, maar dat, zoo van wege de Staten-Generaal het initiatief daartoe genomen werd, hij zoodanig ontwerp gaarne in overweging nemen zou.

Het Hoofdstuk is met algemeene stemmen *aangenomen*.

Morgen ten 11 ure voortzetting; aan de orde is het Hoofdstuk van Binnenlandsche Zaken.

Volgens de Zeidlersche Correspondenz zal waarschijnlijk Koning Wilhelm de Zitting van den Landdag zelf openen, ten einde de vertegenwoordigers van zijn Volk zijne tevredenheid te kennen te geven over de roemrijke gebeurtenissen van het afgeloopen jaar.

De reis van Prins Frederik Karel naar Weenen, die zoo veel stof gaf tot commentaren, is op het oogenblik, dat ieder hem reeds vertrokken waande, voor een onbepaalden tijd uitgesteld. Natuurlijk verdiept men zich in gissingen, welke de oorzaak van dit uitstel kan zijn.

Zou men dit mogen aanmerken als een bewijs te meer, dat de Pruissisch-Oostenrijksche alliantie eene mirage is? Zoo veel is zeker, dat de Weener correspondent van de Kölnische Zeitung meent, dat de zoo wenschelijke toenadering nog ver is te zoeken.

De Minister van buitenlandsche zaken heeft in de Wurtembergsche Kamer van Afgevaardigden eene belangrijke verklaring afgelegd. Volgens zijn oordeel namelijk, was het noch raadzaam, noch mogelijk, dat de Midden-Staten een verbond sluiten tegen de groote Duitsche Mogendheden. Hij althans acht het voorzigtig, dat eerst de afloop der onderhandelingen worde afgewacht, hopende dat men het eens zal worden, hetgeen de eenige voorwaarde is eener gewenschte oplossing. Eindelijk heeft hij nog gezegd, dat hij geneigd is om met het plan van den heer von der Pfordten in te stemmen en geene hulp bij het buitenland te zoeken.

Een telegram uit Munchen meldt ons het slot van het antwoord, dat de heer von der Pfordten heeft gegeven op de bekende nota van Pruissen van 13 december. Aan het slot dier nota wordt gezegd, dat het voortduren van den Bond zegenrijk mag genoemd worden, niet zoo zeer omdat daaruit voor Beijeren meer voordeelen voortvloeijen, zoo als werd beweerd, maar omdat het onderhouden van een politieken band tusschen de Duitsche Natien een pligt is. De heer von der Pfordten komt echter daarbij op tegen het zich aanmatigen van meerdere regten van sommige Bondsstaten boven anderen.

Het kleine Badensche Rijkje is op dit oogenblik het tooneel van een conflict tusschen den Staat en den Aartsbisschop van Freiburg, dat groote gevolgen kan hebben. De geestelijkheid daar blijft zich hardnekkig verzetten tegen de vrijheid van de kerk en van het onderwijs. De pers dringt er ten sterkste op aan, dat het Gouvernement ten deze krachtig zal optreden en eene beslissing nemen naar den geest der bevolking.

Dezer dagen was er sprake van eene ministeriële crisis in Denemarken. Faedrelandet weerspreekt dit gerucht op de meest stellige wijze.

Men zal zich herinneren dat de telegraaf ons meldde, dat de Koning van Italië met zeer veel geestdrift was ontvangen in den schouwburg, waar hij zich, als naar gewoonte, op Nieuwejaarsdag had heen begeven. Deze tijding schijnt niet geheel juist; althans men schrijft aan l'Indépendance, dat de tegenstanders van de conventie en van het verleggen der hoofdstad er in geslaagd zijn, om die opgewondenheid spoedig in eene opvallende koelheid te doen verkeeren.

Men zal zich herinneren dat de ex-Koning Frans II nog altijd een gezant bij het Hof van Madrid heeft. De Bolza beklaagt zich hierover, en vraagt teregt, waartoe deze gezant dient. De positie van dien gezant is dan ook ongetwijfeld eene beklagenswaardige, en verwonderen mag men zich, dat hij nog altijd officieel ontvangen wordt.

Men wil, dat de ministeriële crisis in Griekenland voornamelijk te wijten is aan de Koninklijke benoeming van den bekenden heer Kalergis tot opperstalmeester, zonder dat daarin het Ministerie was gekend. Men beschouwde die benoeming van te groot gewigt. Koning George heeft evenwel verklaard, dat hij zich niet door den graaf zou laten influenceren of het Land met hem verlaten. Het trekt evenwel zeer de verwondering, dat graaf Sponneck voortaan niet langer als officiële raadgever zal optreden, maar eenvoudig als gezant van Denemarken.

De berigten uit Havana, loopende tot 29 december, luiden alles behalve bemoedigend voor den handel. Tengevolge van de aangelegenheden op St. Domingo is daar eene finantiële crisis uitgebarsten.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 4 Januarij.

(Particuliere Correspondentie.)

Van een finantieel standpunt gezien, was het afgeloopen jaar hoogst belangrijk; want dat een zoo hooge rentestandaard als die van december een goed deel van het jaar kon gehandhaafd worden, mag wel als iets ongewoons in de finantiële geschiedenis van Engeland beschouwd worden. Uit hoofde van de ongewoonte, meende men reeds in junij, julij en augustus dat deze toestand een onhoudbare was, doch de theorie werd ook in deze weder door de praktijk beschaamd gemaakt. Niet alleen werd de hooge disconto-koers tot in de laatste dagen van december gehandhaafd, maar de gevolgen waren bij lange na niet zoo verschrikkelijk als men vroeger beweerde. Het is waar dat menig huis gedwongen was zijne betalingen te schorsen, en dat in enkele branches de verwarring somtijds zeer beangstigend was; maar in andere takken van den handel kon men een vooruitgang, eene buitengewone levendigheid opmerken. Voornamelijk was dit het geval in onze nijverheid. Onze Banken, behoudens weinige uitzonderingen, hielden zich flink staande en trotseerden den storm. Voor eene algemeene crisis bleven wij bewaard, volgens sommigen door de goedheid des hemels, volgens anderen door de soliditeit van onze handelswereld, terwijl derden beweren, dat alles aan de wijsheid van de bankdirectie te danken is. Zoo staat de handelswereld dan, tamelijk onbeschadigd, aan den ingang van een nieuw »boekjaar," en van alle zijden hoort men de hoop uiten, dat, wanneer er niets buitengewoons voorvalt, de conjecturen voor het aanstaande jaar gunstig kunnen luiden. Op goedkoop geld rekenen intusschen weinigen; het kan wel voorjaar, ja zelfs zomer worden — ik voorspelde het u reeds vroeger — dat de bankkoers onder 5 pct. daalt. Maar 5 pct. is niet te hoog en de handel kan er bij bloeijen; men kan er zelfs goede zaken mede maken. Zoo veel is zeker, dat de zaken er niet door worden bemoeijelijkt. Veel grooter is de bezorgdheid of wij eindelijk nog niet in de Amerikaansche aangelegenheden zullen worden gesleept, en of de manie voor actien-ondernemingen niet nogmaals ons Land zal teisteren. Onze binnenlandsche fondsen zullen — zoo veel schijnt zeker — hun normalen koers niet meer bereiken, zoo lang die angst niet is weggenomen. De consols staan, vergeleken bij het vorige jaar, 1⅝ pct. lager — de grootste afwijking was 4¾ pct. — Het onderscheid tusschen het maximum en het minimum der Bank was veel gunstiger, aangezien dit verschil nimmer meer dan £ 2,000,000 heeft bedragen, een belangrijk feit, wanneer men nagaat dat de rentestandaard in den loop van het jaar vijftien malen veranderd werd. Behalve de geldmarkt, was de katoenmarkt de groote *regulator* des handels. Dat deze zeer veel tot den gunstigen toestand heeft bijgedragen, blijkt reeds hieruit, dat de voorraad thans dubbel zoo groot is als in het voorjaar (466,300 tegen 281,300 balen in januarij). Ook ten deze gaan wij dus de toekomst met minder bezorgdheid te gemoet.

Er loopt heden een gerucht, dat de agenten van het Peruaansche gouvernement in onderhandeling zijn om een gepantserd fregat aan te koopen, dat gewapend en bemand was ten behoeve van de Geconfedereerde Staten. Natuurlijk maken zij, die het stellig achten dat een oorlog tusschen Spanje en Peru zal uitbarsten, hieruit de gevolgtrekking dat hunne meening de ware is.

Mag men geloof slaan aan The Evening Star, dan zal H. M. aanstaanden zaturdag een Geheimen Raad op Osborne houden.

Van wege de Admiraliteit wordt heden de treurige tijding gemeld, dat Hr. Ms. postschip Race Horse in de Chinesche wateren is vergaan. 100 menschen, die de equipage uitmaakten, verloren daarbij het leven, slechts een achttal werd gered.

Onlangs gaf ik u mijn ongeloof te kennen, dat Prinses Mary zich, volgens de verzekeringen van The Churchman, in den echt zou begeven hebben. The Times en The Daily News verklaren deze tijding thans voor een bespottelijk gerucht.

De Prins en Prinses van Wallis bevinden zich thans op het buitengoed van den graaf van Leicester, in Holkham.

FRANKRIJK.

Parijs 4 *januarij.* — Men zegt dat monseigneur Chigi gisteren een langdurig onderhoud heeft gehad met den minister Drouyn de Lhuys ter zake der quaestie over het officieel mededeelen der enciclyca.

— Keizerin Eugénie heeft aan den Franschen gezant te Madrid 40,000 realen doen toekomen, om die in haar naam onder degenen, die schade geleden hebben bij de overstrooming te Valencia, te verdeelen.

— Baron de Talleyrand vertrekt dezen avond met zijne echtgenoot naar St. Petersburg.

— De Geheime Raad is thans zamengesteld als volgt:

Prins Napoleon, vice-president, de heer Troplong, voorzitter van den Senaat; de hertog de Morny, voorzitter van het Wetgevend Ligchaam; de heer Achille Fould, minister van finantien; de heer Baroche, minister van justitie en van eeredienst; maarschalk Vaillant, minister van het Huis des Keizers en der schoone kunsten; de hertog de Persigny, senator; graaf Walewski, senator; de heer Magne, senator; in de plaats der overleden leden, den kardinaal Morlot en den hertog van Malakoff, zijn nog geen andere benoemd. De heer Pelletier is secretaris van dezen Raad.

— Vele dagbladen berigten dat het werk des Keizers: »Het Leven van Julius Cesar", vooreerst nog niet in het licht zal verschijnen. Toch wordt het tegendeel verwacht, daar, volgens goed ingelichte personen, de vertraging alleen daaraan is te wijten, dat de vertaling nog niet gereed is, wat echter spoedig zal plaats hebben. De Duitsche en de Fransche uitgaven moeten op denzelfden dag verschijnen.

— Er wordt op nieuw eene verlaging van het disconto der Bank aangekondigd.

— De groote componist Felicien David is ernstig ongesteld. Bij de Opéra-Comique is een onuitgegeven werk van hem in studie, getiteld: »Einde goed, alles goed."

— Te Sannikandro, in Italië, hebben aardschuddingen plaats gehad, waardoor verscheidene huizen zijn beschadigd. Gelukkig zijn er geen menschen bij gedood of gekwetst, en gelooft men niet dat eene herhaling te duchten is.

— In Spanje viel gedurende de laatste dagen buitengewoon veel sneeuw. Verscheiden honderden werklieden zijn gebezigd om den Noorderspoorweg daarvan te bevrijden, en de gestremde gemeenschap weder te herstellen.

— L'Italia van Napels van 28 december zegt, dat ten gevolge der bezoeken, tusschen Prins Humbert

en den kardinaal d'Andrea gewisseld, zeer vele voorname ingezetenen dier stad dien kardinaal hunne opwachting gemaakt hebben.

— »Het Pausdom, zegt het dagblad La Nazione, is nu eene partij geworden. De woorden van den Paus zijn de klagt van iemand die een anderen tijd gekend heeft. De Paus is een beroofd Koning, wien zijne vrienden, die wreeder dan zijne vijanden zijn, een overschot van het purper willen overlaten. Het Pausdom heeft slechts behoefte aan vrijheid, en aan waarborg voor het behoud van Geloof en Kerk. In en door de vrijheid zal het niet alleen leven, maar zich ook kunnen hernieuwen. Wij zijn daar zeker van."

DUITSCHLAND.

Berlijn 3 *januarij.* — Den 14 dezer wordt in het Koninklijk slot alhier een kapittel der orde van den Zwarten Adelaar gehouden, en den volgenden dag heeft aldaar het Kroonings- en Ordefeest plaats, hetwelk, even als tijdens de Regering van Koning Frederik Willem IV, ook voortaan altijd op een zondag gevierd zal worden.

— Waarschijnlijk zal de Koning de Zitting van den Landdag in eigen persoon openen, welk berigt de Zeidlersche Correspondenz van de volgende opmerkingen vergezeld laat gaan: »De roemrijke uitkomsten, welke de Pruissische staatkunde in den loop van het vorige jaar verworven heeft, moeten het den Landsheer wenschelijk doen toeschijnen, aan de Vertegenwoordigers des Volks zijne tevredenheid over datgene wat het Land en de gewapende zonen daarvan verrigt hebben, persoonlijk te uiten. Voor de vreugde over de daden des Volks moeten de indrukken van den tegenstand, vroeger door de Afgevaardigden jegens de Regering aan den dag gelegd, verdwijnen, zoodra het den Koning daarom te doen is op eene vredelievende wijze den dank voor de opofferingen en verrigtingen des Volks te verkondigen. Moge deze handeling ook in den boezem van het Huis der Afgevaardigden naar verdienste op prijs gesteld worden." Ten opzigte der voordragten, waarmede de tegenwoordige Landdag zich zal hebben bezig te houden, verneemt hetzelfde blad, dat zij zich niet verder dan tot dit budget en de met de geldmiddelen van den Staat in verband staande ontwerpen, alsmede eenige ontwerpen van praktischen aard (spoorwegverbindingen enz.), zullen uitstrekken.

— Graaf Launay, laatstelijk Italiaansch gezant te Berlijn, zal eerstdaags den Koning zijne brieven van terugroeping overreiken, en zich denkelijk den 15 dezer naar zijnen nieuwen post te Sint Petersburg begeven.

— Prins Alfred van Engeland is, door den majoor Cowell, den luitenant Haig en dr. Bernhard vergezeld, heden morgen hier aangekomen en heeft zijn intrek in het paleis van den Kroonprins genomen.

— Het eerste nommer van het nieuwe dagblad de Social Demokrat, dat zich als het orgaan der door nu wijlen Lassalle gevestigde arbeidersvereeniging wil doen gelden, is heden door de politie in beslag genomen.

Weenen 3 *januarij.* — De hier verwachte komst van Prins Frederik Karel van Pruissen, tot wiens ontvangst de aan het Pruissisch gezantschap geattacheerde majoor, graaf von der Groeben, zich naar Oelerberg begeeft, maakt het hoofdonderwerp van alle gissingen en redeneringen uit. Mogen voor het bezoek van dien dapperen Prins ook alleen beweegredenen van hoffelijkheid opgegeven worden, velen twijfelen er toch niet aan, of het heeft een uitgestrekter doel. Diplomatieke berigten uit Berlijn, waar de heer von Bismarck vroeger dan verwacht was terug is gekeerd, getuigen van den diepen indruk, door de vastberadene en ernstige taal van het Oostenrijksche Kabinet in zijne jongste nota te weeg gebragt. Men scheen zich daar tamelijk zeker van Oostenrijk geacht te hebben, en nu door de energie, welke onze Staatskanselarij getoond heeft, sterk verrast te zijn. Aangezien nu de Oostenrijksch-Pruissische alliantie inzonderheid op de persoonlijke verstandhouding tusschen de beide Monarchen berust, zal wel in deze rigting gewerkt worden. Zoo oordeelen sommigen, maar anderen zien de toekomst donkerder in, en gelooven niet dat het tot overeenstemming tusschen de beide Regeringen komen zal.

Met deze laatste meening strookt echter niet wat de Abendpost heden, naar aanleiding der gissingen over de vervanging van den heer Lederer door den heer Halbhuber, zegt. De overtuiging, zoo leest men daar, dat eene nauwe zamenwerking met Pruissen met de werkelijke belangen der Duitsche Groote Mogendheden, van het gezamenlijk Duitschland en van de Hertogdommen strookt, is hier in de officiële kringen door niets geschokt, en niets is in de grondstellingen veranderd, onlangs door graaf Mensdorff in het Huis der Afgevaardigden geuit. Bij den toestand der zaken heeft men alle reden om deze verbintenis als de gewigtigste tot bereiking eener gewenschte uitkomst in de nationale zaak van Sleeswijk-Holstein, en tevens als een steunpunt des algemeenen vredes aan te merken. Inzonderheid moet men verwachten, dat de helderziende Staatslieden der verschillende Duitsche Staten, uit aanmerking der veelvuldige blijken, door Oostenrijk van zijne Bondstrouw gegeven, begrijpen zullen hoe deze verhouding in de eerste plaats ook met de belangen en behoeften der overige Duitsche Staten strookt.

— Een hier ontvangen brief uit Kopenhagen wederspreekt het berigt, dat de komst van den heer von Plessen aldaar met eene ministeriële crisis in verband staat, en noemt de mededeeling, dat de Koning de aftreding der ministers Bluhme en David verlangt, een uit partijzucht ontstaan verzinsel.

Per Telegraaf.

(Reuter's Office.)

Londen 5 Januarij.

Blijkens den wekelijkschen staat van de Bank is de voorraad edel metaal *verminderd* met £ 167,382, de rekening met de schatkist met £ 100,856; daarentegen is *vermeerderd* de rekeningen courant met particulieren met £ 834,334, de portefeuille met £ 1,924,966, en de circulatie van bankbiljetten met £ 1,142,355.

Parijs 5 Januarij.

Blijkens den staat der Bank is *vermeerderd:* de portefeuille met 94 millioen, de circulatie van bankbiljetten met 64$\frac{1}{3}$ millioen, de rekeningen-courant met particulieren met 19$\frac{1}{6}$ millioen. Daarentegen is *verminderd:* de voorraad edel metaal met 29$\frac{5}{6}$ millioen, de beleeningen met 13$\frac{1}{3}$ millioen en de rekening met de schatkist met 32$\frac{2}{3}$ millioen.

Marseille 5 Januarij.

Berigten uit Konstantinopel van den 29 december melden dat de spoorweg van Varna naar Routschouck nagenoeg voltooid is, en dat vier nieuwe lijnen zijn voorgesteld. Men zegt dat Turkije eene zeer voordeelige financiële onderhandeling heeft aangegaan met een Fransch huis.

In de Zwarte Zee is een nieuw ongeluk gebeurd. De Fransche post-paketboot Amerile heeft hare spil gebroken bij de monding der Dardanellen en is te Konstantinopel binnengesleept.

Berlijn 5 Januarij.

De afreis van Prins Frederik Karel naar Weenen is gisteren avond voor onbepaalden tijd uitgesteld. Den Oostenrijkschen gezant Choteck is daarvan kennis gegeven.

Stuttgardt 5 Januarij.

In de Kamer der Afgevaardigden heeft de Minister van buitenlandsche zaken op eene interpellatie over de zaak van Sleeswijk-Holstein officieel dit geantwoord: De uitslag der onderhandelingen tusschen de Groote Duitsche Staten moet afgewacht worden. De eensgezindheid tusschen de Groote Staten is de voorwaarde eener gelukkige oplossing van het vraagstuk. Een verbond der Midden-Staten is thans noch raadzaam, noch mogelijk. Zoowel voor zich als voor den Beijerschen minister von der Pfordten verwerpt hij het denkbeeld eener aansluiting bij het buitenland.

Munchen 5 Januarij.

De Bayerische Zeitung van heden deelt het antwoord mede van den heer von der Pfordten op de nota van Pruissen van 13 december, waarvan het slot aldus luidt:

De voortduring van den Bond is zegenrijk, niet omdat daaruit voor ons meer voordeelen of veiligheid voortvloeit, zoo als sommige andere leden van dien Bond beweren, maar omdat wij het voor pligt houden, een politieken band tusschen de Duitsche Natien te onderhouden. Maar wij zijn niet geneigd, het karakter van dezen Bond, als eene vereeniging van gelijke regten hebbende Staten, zulk een onregt te laten aandoen, dat één enkel medelid haar wetten stelt.

Londen 5 Januarij.

Koffij. Plant. Ceylon 80/ a 86/6, Native 68/ a 71/6; met veel handel. **Thee** weinig handel. **Suiker.** Het ter veiling aangebodene was gevraagd. **Rijst** met veel vraag vast. **Metalen.** Schotsch Gietijzer 50/. **Oliën.** Lijn- 33/3 a 33/6.

Veemarkt. Heden waren aangevoerd 610 Runderen, 2620 Schapen, 172 Kalveren en 120 Varkens. Men noteert: beste Runderen 5/8, dito Schapen 6/, dito Kalveren 6/, dito Varkens 4/6 per steen.

Liverpool 5 Januarij.

Katoen. Heden zijn afgedaan 3000 b.; flaauw.

Het stoomschip *City of Cork* is van New-York aangekomen met 1,160,025 dollars.

Berlijn 5 Januarij.

Raapolie 12, op lev. 12. **Rogge** 34¼, op lev. 34¼.

LONDEN 5 Januarij.

Gecons. 3 pc. 89⅜. Grieken 1824 5 pc. 23¾; dito Coup. 10¼. Mexico 3 pc. 28. Portugal 1862 3 pc. 47¼. Rusland 1862 5 pc. 89. Turksche Binnenl. 6 pc. 48⅜. Venezuela 1862 6 pc. 48¼. Holland 2½ pc. 62¼.

BERLIJN 5 Januarij.

Oostenr. Metall. 5 pc. 61⅞; dito Nation. 69⅜. Rusland Stiegl. 5de serie 72½; dito dito 6de serie 86¼; dito 1862 5 pc. 87¾; dito N. 1859 3 pc. 53¼. Pruissen 4½ pc. 101¾. Vereen. Staten 1882 6 pc. 47¾.

Wissel Londen 6.20¼; dito Parijs 80⅛; dito Hamb. 151¼; dito Amst. 143⅛; dito Weenen 86⅛; dito St. Pet. 96⅛.

WEENEN 5 Januarij.

Metall. 5 pc. 71.80; dito 4½ pc. 87.—; Loten 1854 88.50; Bank-Act. 780.—. Noorder Spoorw.-Act. 184.80. Nation. Metall. 5 pc. 79.80. Cred.-Act. 177.10. Fr. Oostenr. Spoorw. 203.30. Wissel Londen 115.—; dito Hamburg 86.80; dito Parijs 45.85. Crediet Loten 125.25; dito 1860 94.90. Nieuwe Lombard. Spoorweg-Actien 235.—. Anglo-Oesterr. Bank 80.—. Lemberg Czernowitz Spoorw. 41.—.

De beurs was gunstig gestemd.

FRANKFORT 5 Januarij

Oostenr. Metall. 5 pc. —; dito Nation. 5 pc. 67⅝; dito Loten 1860 82⅝. Spanje 3 pc. —; dito 2½ pc. —. Vereen. Staten Amerik. 1882 6 pc. 47⅛. Wissel Londen 118⅛; dito Weenen 101⅛.

HAMBURG 5 Januarij.

Rusland N. 3 pc. 50⅞. Spanje 3 pc. 40; dito 2½ pc. 38¼. Mexico 3 pc. 42. Wissel Londen 3/m. 13.01¼; dito Amst. 35.83. Vereinsbank 106¼. Noord Duits. Bank 110¼.

Telegrammen,

ontvangen na het afdrukken onzer Avond-Editie.

Parijs 5 Januarij.

De Keizerin woonde gisteren den Ministerraad bij, benevens de zitting van den Geheimen Raad.

De Moniteur weerspreekt het gerucht alsof H. M. jongstleden maandag avond op de vijvers van het Bois de Boulogne zou hebben schaatsen gereden.

Volgens La France zal Prins Napoleon vrijdag aanstaande den Geheimen Raad presideren, in welke zitting men zich onledig zal houden met de decentralisatie.

De Keizerin heeft den Prins met zijne benoeming geluk gewenscht.

Turijn 5 Januarij.

In de Kamer van Afgevaardigden heeft de heer Sandonnini het rapport ingediend der commissie, belast met het onderzoek naar de gebeurtenissen van september in Turijn. De President verklaart dat de discussien zullen plaats hebben, nadat het rapport zal zijn gedrukt. Hij deelt voorts de rede mede welke de Koning tot de deputatie uit het Parlement op den nieuwjaarsdag heeft gerigt.

De zitting is tot aanstaanden maandag verdaagd. Ital. leening 64.70.

PARIJS 5 Januarij.

Fransche 3 pc. 67.20; dito 4½ pc. 94.60. Spanje 3 pc. 43¾; dito 2½ pc. —. Fr. Oostenr. Spoorweg 450. Credit Mobil. 982. Italië 5 pc. 67.15. Russ. Spw. —.

Fransche 3 pc. (slotkoers) 66.85.

ANTWERPEN 5 Januarij.

België 4½ pc. 100; Oostenr. Metall. 5 pc. 61⅛; dito Nation. 5 pc. 68. Spanje 3 pc. —; dito 2½ pc. —. Turkije 6 pc. 47½. Vereen. Staten 1882 6 pc. 46⅞. Rott. Spoorw. —.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 5 Januarij.

In het bij dit N.º behoorend **BIJVOEGSEL** *is opgenomen: het uitvoerig* **Verslag** *der heden gehouden* **Zitting** *van de* **Eerste Kamer** *der* **Staten-Generaal.**

Blijkens achterstaande advertentie zal de tweede lezing ten behoeve van de school voor Havelooze kinderen, op donderdag 12 dezer, door den hoogleeraar van Oosterzee worden vervuld. Gaarne vestigen wij hierop de aandacht.

In weerwil van den sedert een paar dagen ingevallen dooi, werd het ijs in de rivier de Maas alhier voor de Boompjes nabij de Groote Draaisteeg heden nog door vele voetgangers gepasseerd.

Door het moeijelijk passeren der rivieren komen de Belgische, Fransche en Engelsche posten aanhoudend zeer ongeregeld aan.

Het ijs in de rivier de Maas voor deze stad had gisteren bij de gedane peiling eene dikte van 13 Ned. duim voor de Willemskade, 15 Ned. duim voor den mond der Leuvehaven, 16 Ned. duim voor de Boompjes, 13 Ned. duim voor de Oudehaven, 15 Ned. duim voor de Oosterkade, het station en terrein van den Rijnspoorweg en 14 Ned. duim voor het Boerengat en langs Bosland.

De Staats-Courant deelt de volgende berigten mede:

Keulen 5 januarij. Zeer weinig drijfijs.

Lobith 3 januarij. Over een derde der rivier drijfijs. Waterstand 9.75 el boven A. p. of 4.16 el onder overlaatpeil. Ook te Hulhuizen nieuw drijfijs.

Nijmegen 4 januarij. De rivier voor een vierde der breedte met drijfijs. Gisteren namiddag 2 ure zette het ijs zich bij Hien; twee uren later geraakte het in beweging en dreef door tot Deest, alwaar het vast opeengeschoven bleef zitten. Gisteren was te Tiel en verder benedenwaarts het ijs vast.

Arnhem 4 januarij. Gisteren was in het Pannerdensche kanaal, in den Neder-Rhijn en de Lek allerwege het ijs vast.

Vreeswijk 4 januarij. Het ijs vast. Waterstand 0.48 el boven A. p. of 6.04 el onder noodpeil. In 24 uren gewassen 0.06 el. Overtogt voor voetgangers over het ijs, voor rijtuigen met de zeilpont door het open vak.

Westervoort 4 januarij. Het ijs vast. Overtogt te voet over het ijs. Gisteren in den IJssel benedenwaarts allerwege het ijs vast.

Katerveer 4 januarij. Het ijs vast. Waterstand 0.19 el boven A. p. In 24 uren gewassen 0.34 el.

Grave 3 januarij. Het ijs hier en benedenwaarts in de Maas overal vast. Te Lith wordt het even als voor deze stad nog met paard en rijtuig overgegaan. De ijsdikte te Bokhoven 0.22 el.

Gorinchem 5 januarij. De staat van het ijs onveranderd. Waterstand 's morgens 8 ure 1.54 el boven A. p., of 4.06 el onder noodpeil. In 24 uren gewassen 0.13 el.

Het vervoer langs den Nederlandschen Rijnspoorweg heeft gedurende de maand december 1864 opgebragt aan reizigers *f* 88,107, aan goederen *f* 56,228, aan direct verkeer van reizigers en goederen *f* 113,723, te zamen *f* 258,058; zijnde alzoo *f* 67,437 meer dan gedurende de maand december 1863.

Sedert 1 mei 1864 was de opbrengst van reizigers en goederen *f* 2,247,249, zijnde *f* 339,478 meer dan in 1863.

De Opper-Ceremoniemeester heeft bekend gemaakt, dat, ingevolge de bevelen des Konings, het Hof den rouw zal aannemen wegens het overlijden van Hare Groothertogelijke Hoogheid mevrouw de Markgravinne Elisabeth Alexandrine Constance van Baden, weduwe van Zijne Groothertogelijke Hoogheid den Markgraaf Willem van Baden, voor den tijd van drie weken, te weten: twee dagen grooten rouw, zes dagen halven rouw en twee weken ligten rouw, ingaande den 6 dezer.

Wij vernemen met belangstelling, zegt de Amst. Crt., dat de directie der Amsterdamsche Kanaal-Maatschappij, na veel inspanning, er in geslaagd is, de contracten met de firma Mac Cormick & Sons te verbreken, en in plaats daarvan met een ander huis op dezelfde voorwaarden te contracteren, met suffisante borgen.

Op den 28 december 1864 heeft te Frankfort de uitwisseling plaats gehad der acten van bekrachtiging op de overeenkomst tot wederkeerige uitlevering van misdadigers, den 8 november 1864 tusschen Nederland en het Groot-Hertogdom Baden gesloten.

Blijkens eene statistiek van het politiewezen nemen de aanhoudingen wegens dronkenschap hier te Lande steeds, en in niet geringe mate, toe. Zij bedroegen in 1863 8524, meer dan het drievoud van het cijfer van 1855 (2508) en ruim het dubbel van dat van 1856 (4259). Vooral in Gelderland en Noordholland zijn deze aanhoudingen zeer vermeerderd. In Zuid-Holland daarentegen wordt eene aanmerkelijke vermindering waargenomen. De gedurige vermeerdering van deze aanhoudingen schijnt hoofdzakelijk te moeten worden toegeschreven aan de omstandigheid, dat hoe langer zoo meer gemeentelijke verordeningen worden vastgesteld, inhoudende strafbepalingen tegen het zich in kennelijken staat van dronkenschap vertoonen op de openbare straat.

Uit Paramaribo wordt dd. 25 november het volgende gemeld: »De heer A. Ballin, die, eenigen tijd geleden, met eenige werklieden naar het district Boven-Suriname was vertrokken, ten einde nader onderzoek te doen naar het bestaan van goud in die streken, is deze dagen in de hoofdplaats aangekomen en vertrekt heden weder derwaarts tot voortzetting van den aangevangen arbeid. Naar wij vernemen, zijn de eerste werkzaamheden geweest de aanleg van een goed stuk grond en het nederzetten van hutten, waarna men tot het bedoelde onderzoek is overgegaan. Zijn wij wel onderrigt, dan heeft men in vijf dagen tijds in de bovenste aardlagen aan solied goud gevonden voor eene waarde van ongeveer *f* 120, en is alzoo op nieuw het bewijs geleverd van het werkelijk bestaan van dat edel metaal in onze bovenlanden. De vooruitzigten zijn overigens hoogst gunstig, zoodat men de beste uitkomsten van de onderneming verwacht. Mogt dit bevestigd worden, dan zal de opgerigte goudgelvingmaatschappij een oorzaak worden om veel volks van buiten herwaarts te lokken en aan Suriname niet onbelangrijke voordeelen aanbrengen."

Particuliere berigten uit Paramaribo, dato 5 december jl., melden o. a. het volgende: De zaken gaan hier vrij goed voort. Vele schepen zijn in de laatste weken aangekomen en hebben veel goed aangebragt. De consumtie neemt toe; de Amerikaansche provisien, vooral het meel, vinden grooten aftrek. De Holl. kaas wordt veel gekocht door de vrijgemaakten, die zich van hun verdiend loon zeer goed voeden, en zich schadeloos stellen voor hetgeen zij tijdens de slavernij hebben moeten missen. De huwelijken onder hen nemen toe. Dat het familie-leven onder de geëmancipeerden zich meer ontwikkelt, is ook een zegen van de afschaffing der slavernij. Bijzonder nieuws in de kolonie is er voor dit oogenblik niet.

's Gravenhage 5 *januarij.* — Heden heeft er bij den heer Cremers, Minister van Buitenlandsche Zaken, een groot diplomatiek diner plaats gehad, waaraan ook andere genoodigden hebben deelgenomen.

— De generaal-majoor, oud Gouverneur-Generaal van de West-Indiën, baron R. F. van Raders, is door eene plotselinge ongesteldheid getroffen, doch bevindt zich thans geheel buiten gevaar.

— Eergisteren avond heeft het departement 's Gravenhage der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, met 14 tegen 8 stemmen, aangenomen een voorstel van het bestuur tot vaststelling van een nieuw reglement voor het departement, in overeenstemming gebragt met de algemeene wet der Maatschappij. Dien ten gevolge is nu voor het Departement alhier bepaald, dat ieder, die zich aanmeldt als lid der Maatschappij, kan worden toegelaten, mits men onderteekene eene schriftelijke bereidverklaring om het doel der Maatschappij te bevorderen, welk doel, volgens de algemeene wet, bestaat in het verspreiden van algemeen volksgeluk, door bevordering van godsvrucht en goede zeden, overeenkomstig de beginselen der Christelijke godsdienst, en door het voortplanten van nuttige kundigheden, voornamelijk onder mingeoefenden.

Scheveningen 4 *januarij.* — Ofschoon er in 1864 minder steurharing is aangebragt dan gedurende de helft van 1863, is de besomming toch hooger geweest. In 1863 was deze *f* 329,643, over de afgeloopen teelt *f* 405,589. De zes schuiten van den heer A. E. Maas besomden niet minder dan *f* 31,397. Zes schuiten vischten buiten ploegen en dus op zich zelven. Die van den heer W. Groen besomde de aanzienlijke som van *f* 6311; de pink van den heer P. de Niet besomde *f* 6072, dus weinig minder. Mej. de wed. J. J. van Duyne was minder gelukkig. Hare schuit besomde slechts *f* 453.

Utrecht 5 *januarij.* Men verneemt, dat voor de eerste reeks, groot *f* 100,000, der bij Raadsbesluit van 24 november jl. vastgestelde geldleening ten behoeve der stad Utrecht, voor *f* 112,000 is ingeschreven.

Oosterhout 3 *januarij.* — Gedurende de maand december jl. zijn door deze stad naar België gevoerd 192 stuks vee, makende sedert 1 januarij 1864 6207. De oorzaak van den geringen doorvoer in december is gelegen in de moeijelijkheid, die bestond om het vee, bij het niet vastzetten van het ijs, over de veeren te krijgen, zoodat de meeste Belgische veehandelaars hunnen weg over Pruissen hebben genomen. De handel was gedurende december redelijk levendig en kalfkoeijen gingen voor *f* 130 à *f* 170, puike soorten tot *f* 200, en kalfvaarzen voor *f* 90 à 150 vlug van de hand; vette koeijen golden 55 à 60 c., vette kalveren 65 à 72 c., vette varkens 38 à 40 c. het pond.

Konink1. en Ministeriële Besluiten enz.

Z. M. heeft aan jhr. J. F. H. *Clifford Kocq van Breugel*, vroeger consul der Nederlanden te Tripoli, thans eervol uit 's Lands dienst ontslagen, een pensioen verleend van *f* 3333.

Bij Zr. Ms. besluit is aan mr. *W. A. A. J.* baron *Schimmelpenninck van der Oije*, kamerjonker des Konings en commies bij het Departement van Buitenlandsche Zaken, vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen van officier der orde van de HH. Mauritius en Lazarus, hem door Z. M. den Koning van Italië geschonken.

Sedert de laatst gedane bekendmaking zijn door de belanghebbenden geligt de volgende door Z. M. verleende octrooijen:

een in dato 23 november 1862, voor den tijd van vijftien jaren, gerekend van den 31 december 1860, verleend aan *J. C. de Roode* te 's Gravenhage, op de invoering van een verbeterd toestel tot verkrijging van beweegkracht door middel van ontploffende gasmengsels;

een in dato 16 maart 1864, voor den tijd van vijftien jaren, gerekend van den 19 december 1863, verleend aan *J. A. Loubat*, woonachtig te Parijs, op de invoering van verbeteringen in de middelen van vervoer, van toepassing op spoor- en gewone wegen;

een in dato 30 augustus 1864, voor den tijd van vijftien jaren, gerekend van den 28 mei 1864, verleend aan *P. A. le Comte de Fontaine Moreau*, woonachtig te Parijs, op de invoering van eene verbeterde wijze om oude schilderijen in olieverw weder haren oorspronkelijken glans en aanzien te geven;

een in dato 3 september 1864, voor den tijd van tien jaren verleend aan *D. F. Savalle*, woonachtig te Parijs, op de invoering van verbeteringen aan de toestellen dienende tot het distilleren van alcohol;

een in dato 24 october 1864, voor den tijd van vijftien jaren, gerekend van den 4 maart 1863, verleend aan *J. E. B. Curtis*, woonachtig te Londen, op de invoering van verbeteringen in het bereiden van druivensuiker of vruchtensuiker en stroop, uit zetmeel, gom enz.;

een in dato 21 november 1864, voor den tijd van vijf jaren, gerekend van den 14 november 1862, verleend aan *C. Fievet*, woonachtig te Keulen, op de invoering van verbeteringen aan de stoomwaterspuit van Giffard, dienende tot het voeden van stoomketels met water, of ook tot ander bedrijf.

De audientie van den Minister van Binnenlandsche Zaken zal op zaturdag den 7 dezer niet plaats hebben.

Marine en Leger.

De kapitein der genie jhr. D. G. Hora Siccama, te Utrecht in garnizoen, is verplaatst naar Zutphen, en voorts belast met het te Westervoort aan te leggen verdedigingswerk; zijnde de 1ste luit. der genie W. Rooseboom van Neuzen naar Utrecht verplaatst.

— De 2de luit. G. J. IJssel de Schepper, van het 1ste reg. dragonders te Deventer, is in rang overgeplaatst bij het 5de reg. dragonders.

— De Minister van Oorlog, van zijn ambtgenoot van Marine ontvangen hebbende de dagorder, houdende 's Konings dankbetuiging aan de kommanderende en verdere officieren en de mindere schepelingen van de vier oorlogsbodems, welke onlangs deel genomen hebben aan de krijgsverrigtingen in de Japansche wateren, en overtuigd dat het leger met de meeste belangstelling en sympathie alles verneemt wat betrekking heeft op de dapperheid, waarmede 's Konings zeemagt bij gemelde gelegenheid haren alouden roem zoo waardiglijk heeft gehandhaafd, heeft voorschreven order ter kennis van het leger gebragt, met bepaling dat die op drie achtereenvolgende gewapende appèls aan de troepen zal worden voorgelezen.

Aanbestedingen.

Heden werd aan de bureaux der Staatsspoorwegen te 's Gravenhage aanbesteed, bij inschrijving en opbod, het maken van een stationsgebouw met twee nevengebouwen te Maastricht, ten behoeve van den spoorweg van Maastricht tot Helmond. Daarvoor waren acht inschrijvingsbiljetten ingekomen. Het werd ingesteld op *f* 50,000 en is afgemijnd door den heer P. J. le Jeune te Maastricht, voor de som van *f* 92,000.

— Den heer IJ. M. Kentie is als minsten inschrijver door het Departement van Oorlog de aanneming toegewezen, voor de som van *f* 4900, van het maken van een weg op de oevers van de Maas en de Waal bij Woudrichem en Loevestein.

Kerk- en Schoolnieuws.

Naar men verneemt, is door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Zaandam (Westzijde) een beroep uitgebragt op ds. J. van Witzenburg Az., pred. te Bergen-op-Zoom.

Ongelukken, Misdrijven enz.

Heden morgen heeft te Schiedam een treffend ongeluk plaats gehad. Een brandersknecht is in den bak gevallen, waarin zich kokend heete spoeling bevond, zoodat hij schier levenloos er is uitgehaald, zijnde hij dan ook kort daarop reeds overleden.

— Ll. maandag ontstond te Zierikzee brand op Slabberswerf, in eene schuur, welke zoodanig toenam, dat zij en eene daaraan belendende schuur, met hetgeen er zich in bevond (2 paarden, 6 koeijen, 1 kalf, hooi, stroo enz.), geheel is in de asch gelegd, zonder dat men iets heeft kunnen redden.

— Ll. dingsdag morgen ten 5 ure ontstond er brand in een der gebouwen van het R. K. seminarie in de gemeente Hoeven. De brand is uitgebroken in en heeft zich bepaald tot het gebouw waarin de theologanten gehuisvest zijn, welke evenwel bijna allen de Kers-vacantie elders doorbragten; het geheele gebouw, met eene aanzienlijke hoeveelheid boeken en meubelen is eene prooi der vlammen geworden; aan de goede werking der brandspuit, niettegenstaande de vorst, heeft men het te danken dat de aangrenzende gebouwen gespaard zijn gebleven.

Scheepsbouw in de prov. Groningen.

In 1864 vertrokken uit de verschillende havens der provincie 67 nieuw gebouwde zeeschepen, als: 3 driemast schooners, waaronder 1 kopervaste, te zamen 629 ton; 31 brikken en schooners, waaronder 6 kopervaste, te zamen 5539 ton; 33 galjoten, koffen en tjalken, te zamen 2756 ton; totaal 67 zeeschepen met een gemeten inhoud van 8924 ton.

Onder dat getal bevonden zich 9 schepen, met een inhoud van 1643 ton, voor rekening van reederijen buiten de provincie.

Op den 1 januarij 1865 lagen te water om in het voorjaar te vertrekken: 7 brikken en schooners, waaronder 4 kopervaste, te zamen 1150 ton; 7 galjoten, koffen en tjalken, te zamen 1710 ton; totaal 14 zeeschepen met een benaderden inhoud van 2860 ton, en ten zelfden tijde stonden op stapel: 38 driemast schooners, brikken en schooners, waaronder 8 kopervaste, te zamen 6530 ton; 32 koffen, galjoten en tjalken, te zamen 2870 ton; totaal 70 zeeschepen met een vermoedelijken inhoud van 9400 ton.

Ten opzigte van den scheepsbouw is eerder vooruitgang dan achteruitgang waar te nemen; ten opzigte van den gezamenlijken tonnen-inhoud bestaat er bepaalde vooruitgang. Men bouwt over het geheel meer brikken en schooners van grooter charter, en er komen meer kopervaste, voor de Atlantische vaart geschikte bodems voor.

Mogten onze bouwmeesters eens gezamenlijk kunnen besluiten niet meer per gemeten ton te verkoopen, of wel eene verandering in de wijze van meten kunnen bewerken; mogten de belemmeringen, die het bouwen van grootere en beter gevormde schepen nog in den weg staan, spoedig worden opgeheven, dan kan, bij kennelijken vooruitgang in de wijze van zamenstelling, bij loffelijke zucht om zich meer op de hoogte der wetenschap te stellen, en bij de uitmuntende gelegenheden, die onze zeelieden hebben om zich theoretisch te bekwamen, deze zoo belangrijke tak van nijverheid, in verband met de vrachtvaart, nog lang bloeijen en zich meer en meer uitbreiden.

Het is een algemeen en een bijzonder belang en voor allen van het uiterst gewigt, dat het wantrouwen, hetwelk zich (naar sommiger beweren) in de laatste jaren jegens onze schepen openbaarde, zoo spoedig mogelijk en op de meest afdoende wijze worde gelogenstraft. (Gron. Ct.)

VARIA.

In 1864 zijn te Purmerend gewogen 6035 stapels kaas, wegende 1,612,777 pond.

Een allercurieust en belangrijk manuscript is onlangs te Brunnen ontdekt. De geleerde Delitz, hoogleeraar te Erlangen, vond bij den postmeester, den heer Donad-Kyd, een fraai perkament uit de 16de eeuw, tot opschrift hebbende: „Das grosse Gebet der drei Schweizerischen Urkantone." Het manuscript is van het jaar 1576 en het gebed zelf schijnt in de 13de eeuw te zijn opgesteld „door heilige vaders en monniken, om aan het volk van Uri, Schwytz en Unterwalden" te worden geleerd. Sinds zijn er vele wijzigingen in gebragt, maar den oorspronkelijken tekst vond de heer Delitz terug, en heeft hij onlangs uitgegeven. De taal heeft veel overeenkomst met die van Zwingli. Het gebed verdient overigens den naam van „het groote", want het bevat ten naastenbij de gansche bijbelsche geschiedenis, aanhoudend afgewisseld door „Paters" en „Ave Maria's." Opmerking verdient het dat het „Onze vader" er 144 malen in voorkomt en het „Ave Maria" slechts 35 keeren. Toen was dus de vereering der maagd Maria niet zoo sterk en overdreven als later. Alles is in den vorm eenvoudig en naïf. De kinderen worden vermaand geknield te bidden en met uitgestrekten arm hun „credo" op te zeggen. Dit gebed werd onderanderen aanbevolen aan de pelgrims, die naar het Sackdeln (Unterwalden) in bedevaart gingen om het graf van Nicolaas van Fluc te bezoeken

Kunstnieuws.

Rotterdamsche Schouwburg.

(SINGEL.)

Met de voorstelling van „Johanna van Montfaucon," een van Kotzebues romantische tooneelspelen, werden de voorstellingen van het afgeloopen jaar gesloten. De opvoering deed over het algemeen zeer veel genoegen en mevr. Sandrock—ten Hagen vond in de titelrol ruimschoots gelegenheid om den bijval van het publiek in te oogsten. De heeren Moor, J. Haspels en van Ollefen deden het hunne om de opvoering wel te doen slagen. Wat meerdere rolvastheid ware wenschelijk.

De eerste dag van het nieuwe jaar bragt ons als altijd den „Gijsbrecht van Aemstel". Wij kunnen noch mogen ontveinzen dat die herhaling ons zeer heeft teleurgesteld. Wij hadden ons gevleid, dat Comité en Directeur eindelijk zich eens sterk genoeg hadden gevoeld om den ouden sleur te laten varen.

't Is verre van ons, dat wij zouden verlangen dat men uit dezen wensch zou afleiden, dat wij den onsterfelijken dichter niet zouden vereeren. Integendeel, wij wenschen geenszins achter te staan in de waardering van dit product der aloude dichter-school. Doch te ontkennen valt het niet, dat de Gijsbrecht niet meer is van onzen tijd, het publiek noch de „vertooners" voelen er zich meer regt in t'huis, zoodat de opvoeringen zelden tot haar regt komen.

Doch aangenomen dat het inderdaad wenschelijk ware om ons publiek kennis te doen maken met de aloude school, dan toch beweren wij, dat die goede zorgen der directie al zeer weinig nut zullen stichten wanneer men zich steeds blijft bepalen om slechts Vondel's Gijsbrecht, en dan nog wel op Nieuwjaarsdag te geven. De oude school biedt nog genoeg aan, om ten deze afwisseling in acht te kunnen nemen. Zooveel is intusschen zeker, dat het verheven drama op den avond van den eersten dag des jaars misplaatst is.

Weinigen inderdaad komen om den Gijsbrecht; het meerendeel komt om „Kloris en Roosje", dat aan dit treurspel zoo innig verbonden schijnt te wezen, dat men het gewoonlijk het 6de bedrijf van den Gijsbrecht noemt.

Intusschen, wij hebben onze jaarlijksche bedevaart naar dit monument van dichterlijke grootheid volbragt, en wij keerden er van weder met eene welwillende kritiek voor hen die de schoone verzen vertolkten. Wij gelooven dat gevoel van welwillendheid niet beter aan den dag te kunnen leggen, dan door het zwijgen te bewaren. Alleen willen wij opmerken, dat mevr. Engelman, door Badeloch te vertolken als zij deed, haar roem zal gaan overleven. Dat karakter eischt jeugdiger krachten, en wenschelijker hadden wij het geacht dat die rol, even als zulks in Utrecht plaats had, aan mevr. Sandrock—ten Hagen ware toevertrouwd geworden, die als Raphaël getoond heeft een krachtig orgaan en veel dictie te bezitten. De rei in het vierde bedrijf werd door mej. A. Fuchs goed gezegd.

En hiermede stappen wij van den Gijsbrecht af, die, naar wij ons vleijen, in het volgend jaar door een van Langendijks blijspelen zal worden vervangen.

Kloris en Roosje deed als gewoonlijk veel genoegen. Dit oud Hollandsch kluchtspel werd weder vlug en fiksch afgespeeld. De geestige en piquante Nieuwjaarswensch en de nieuwe coupletten van den heer W. N. Peypers lokten meermalen een daverend applaus uit. Mevr. Götz-Scheps was eene flinke Pieternel, mevr. van Walterop een aanvallig Roosje, wie het niet aan vereerders, om niet te zeggen kussers, ontbrak. De heeren, en daaronder in de eerste plaats de heer Moor, die eene angstwekkende voorliefde heeft voor „den Boer van het Overmaassche", kweten zich goed van hunne taak.

Op dingsdag avond werd voor de eerste maal „De Politieke Tinnegieter" ten tooneele gebragt, door een onzer best bekende schrijvers vrij naar het Hoogduitsch bewerkt. Wij gelooven dat, indien hier òf eene zoo getrouw mogelijke vertaling, òf wel eene geheele omwerking ware geleverd geworden, het succès grooter, of liever het fiasco geringer zou geweest zijn. Wij, die van den weidschen titel veel verwachtten, meenen althans dat weinigen dit Blijspel met genoegen zullen hebben gezien. De weinige geestigheden, aan den modernen tijd ontleend, wegen niet op tegen de verveling van de vijf bedrijven.

Met belangstelling hebben wij gezien, dat Multatuli's „Bruid daar Boven" in studie is gegeven. Het publiek zal ongetwijfeld de opvoering met belangstelling te gemoet zien.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 5 *Januarij.*

OVERLEDEN: A. de Buk, wed. van J. van den Broek, 79 j. — M. Wijsman, wed. van C. van Dordrecht, 78 j. — H. G. Brans, wed. van G. H. Oldenburg, 59 j. — E. Wels, wed. van C. van den Berg, 42 j. — M. van Sijn, d., 5 m. — K. E. Miller, jd., 72 j. — J. F. Brandt, d., 1 j. — L. Sellenraad, z., 7 m. — P. J. de Bois, man van A. M. Schuuren, 64 j. — D. de Roth, z., 11 m. — E. Nay, wed. J. Mulder, 96 j. — H. J. Tollig, z., 2 j. — N. J. J. Gouwentak, jm., 22 j. — J. A. Lukkien, z., 5 m.

BEVALLEN: C. I. Vinke, geb. van der Looy, z. — A. M. de Vries, geb. Baiterman, d. — J. P. van der Mast, geb. Slegt, z. — H. Roos, geb. Spier, d. — H. Bock, geb. van Dokkum, d. — D. P. van Kricken, geb. Hansum, z. — J. C. Wildeboer, geb. Makkers, d. — F. C. Tieman, geb. Hullen, d. — J. W. Poldermans, geb. van Eck, d. — E. van der Heyde, geb. Juyn, d. — A. M. Muus, geb. Smeenk, d.

Overzigt van den Handel

gedurende het jaar 1864.

Het jaar dat achter ons ligt, was in allen deele rijk aan beroeringen, waardoor de wereldhandel op verscheidene wijze getroffen werd. Eerstens hield de Amerikaansche burgeroorlog aan; ten tweede hield de oorlog tusschen Denemarken en Duitschland de gemoederen lang gespannen, terwijl men in de verwachting verkeerde, dat de Westersche Groote Mogendheden den zwakkere tegen den sterkeren zouden ter hulp komen; ware dit het geval geworden, dan zouden de gevolgen voor den handelsstand niet te voorzien zijn geweest, en ofschoon zich in ons Vaderland eene sterke partij bevond die overluid hunne belangstelling in het lot van Denemarken te kennen gaf, uit een commercieel oogpunt gezien, kunnen wij slechts dankbaar zijn, dat Frankrijk en Engeland eene strikte onzijdigheid bleven bewaren. Eindelijk openbaarde zich in Engeland eene finantiële crisis, zoo als sedert het jaar 1857 niet gekend was. Sedert lang was aldaar eene groote hoeveelheid papier in circulatie gebragt, dat weinig innerlijke waarde bezat, en de speculatiegeest had er eene ongekende hoogte bereikt, toen op eens, ten gevolge van de daling in de Katoenprijzen, het vertrouwen aan het wankelen werd gebragt; de ongunstige berigten uit Rio-Janeiro, waar verscheidene voorname huizen genoodzaakt werden hunne betalingen te staken, en waar de Regering, ten einde den val van verscheidene andere te voorkomen, algemeene surséance van betaling toestond, bragten daarenboven vooral aan den Engelschen handel gevoelige verliezen toe. Ook onze handel werd daardoor, ofschoon betrekkelijk in veel mindere mate, getroffen; met eenige weinige uitzonderingen, waren de Nederlandsche huizen in staat hunnen ouden roem te handhaven. Zelden werd in Engeland de schaarschte van geld zóó gevoeld als gedurende een gedeelte van het afgeloopen jaar; de disconto bereikte er eene sedert 1857 ongekende hoogte; de kapitalen werden zooveel mogelijk uit den handel teruggetrokken, en de crediet-inrigtingen op het Vasteland vonden zich genoopt, naar het voorbeeld der Engelsche Bank, den standaard der rente successievelijk te verhoogen. Gelukkig voor den handel schijnt het ergste geleden te zijn; achtereenvolgens is de stand der rente gedaald, ofschoon het gebrek aan spetie, waarschijnlijk ten gevolge van de groote verzendingen ter betaling van de aan te voeren Katoen, zich vrij lang zal doen gevoelen.

KOFFIJ. Gedurende het grootste gedeelte des jaars was de stand onzer markt voor de O.-I. soorten zeer ongunstig, en de prijzen gingen zelfs ca. 15 % terug, hetwelk sedert 1857 niet voorgekomen was. In het begin des jaars was de waarde van goed ord. Java 45½ c. per ℔; deze prijs bleef gedurende de geheele maand Januarij te bedingen; er werden door de N. H. M. 22,900 b. afgeleverd, terwijl daarenboven nog 21,500 b. door particul. huizen verkocht werden. In Februarij was de omzet gering en goed ord. Java daalde op 45 c., ten gevolge van de verandering in de wijze van verkoop der Maatschappij-Koffij, wilden de koopers liever wachten hoe de loop der prijzen zijn zoude, alleen voor blanke soorten, die sedert de Najaarsveiling van 1863 schaars waren, bleef voortdurend goede vraag bestaan. Bij particulieren werden ca. 25,000 b. afgedaan. Op 23 Februarij werd de eerste veiling der N. H. M. aangekondigd tegen 16 Maart, die uit 79,858 b. bestond, en hierdoor werd een begin gemaakt met de nieuwe wijze van verkoopen der N. H. M. Voor de veiling bestond er goede vraag naar die soorten, waarvan slechts weinig zoude worden geveild, en goed ord. Java liep weder op 45¼ c. en in de veiling zelf tot 46 c. per ℔. Op 22 Maart werd bekend gemaakt, dat de tweede veiling op 13 April bepaald was, die uit 82,607 b. zoude bestaan. Tot het einde van Maart was er weinig vraag in verhouding tot de veilingsprijzen; de afleveringen in Maart bedroegen echter niet minder dan 86,430 b. Bij particulieren werden na de veiling 20,000 b. verkocht, waarvoor vaste prijzen betaald werden. In het begin van April was de stemming flaauw; de Maatschappij-Koffij bleef in prijs onveranderd, doch particuliere aanvoeren werden ½ c. lager afgedaan, terwijl in de veiling op 13 April goed ord. Java op 44½ a 45¼ daalde; de meeste koopen werden nog gemaakt op speculatie, in de hoop van hoogere prijzen. Na de veiling werden in April bij particulieren slechts 7800 b. verkocht. Op 26 April werd de veiling voor 18 Mei aangekondigd; dezelve bestond uit 86,164 b.; er ging in dien tusschentijd zeer weinig om en in de veiling was niet hooger dan 43½ a 43¾ voor goed ord. Java te bedingen. Na de veiling werd er veel voor het buitenland gekocht tot eene prijsverhooging van ½ c. p. ℔. Bij particulieren werden in April afgedaan 12,000 b. Op 17 Mei werd de veiling voor Junij aangekondigd, die op den 15 dier maand zoude plaats hebben en uit 86,133 b. bestaan. Van dien tijd af werd de stemming flaauw, ook gedeeltelijk ten gevolge van de vrees, dat de groote hoeveelheid incourante soorten tot lager prijzen zoude verkocht worden en zulks ook op de waarde van goede Koffij invloed zoude uitoefenen. De veilingsprijs voor goed ord. Java was 42½ a 43¼. De 5de veiling der N. H. M. bestond uit 86,901 b.; dezelve werd op 28 Junij aangekondigd om op 13 Julij plaats te hebben. Vóór de veiling bedroegen de afleveringen 97,372 b., terwijl daarenboven nog 21,000 b. bij particulieren werden afgedaan. In de veiling daalde goed ordinair Java op 41¾ c.; spoedig daarop openbaarde zich echter goede vraag en werd er veel verkocht, zoodat de meest gezochte soorten weldra niet meer tot den veilingsprijs te koop waren; zelfs werd soms eene kleine verhooging toegestaan. Op 2 Augustus werd de veiling van 83,006 b. tegen den 7 derzelfde maand aangekondigd. Ofschoon men, ten gevolge van de ongunstige positie van den handel in het algemeen, op eene belangrijke prijsverlaging zich algemeen had voorbereid, was zulks toch het geval niet, ten minste niet voor goed ord. Java; die soort bedong 41 a 41¼ c.; betere soorten echter ondergingen eene kleine verlaging. De Maatschappij-Koffij bleef voortdurend goed tot veilingsprijs te plaatsen, doch 9600 b., door particulieren aan de markt gebragt, werden echter tot eenigzins lagere prijzen afgedaan. Op 30 Augustus werd bekend dat de 7de veiling der Maatschappij op 14 September uit 122,827 b. zoude bestaan, dus ca. 40/m. b. meer dan vorige veilingen; de stemming werd dien ten gevolge zeer ongunstig, en het was te verwonderen dat in de veiling voor goed ord. Java nog 40¼ a 41 c. betaald werd. In de laatste helft van September waren de verkoopen zeer onbeduidend, doch de afleveringen bedroegen niet minder dan 107,717 b. De stemming der houders bleef echter zeer vast, niettegenstaande de bestaande geldschaarschte; bij particulieren werden echter niet meer dan ca. 2000 b. verkocht. Op 4 October maakte de N. H. M. bekend, dat de 8ste veiling op den 19 dier maand uit 121,592 b. zoude bestaan, doch dat de veiling in November niet meer dan 80/m. b. zoude bedragen, en dat zij daarna vóór Februarij geen nieuwe Koffij aan de markt zoude brengen. De markt werd dien ten gevolge gunstig gestemd; er ging meer in Maats.-Koffij om, en tegen de veiling was de prijs 1 c. hooger, namelijk 41¼ a 42¼ c. voor goed ord. Java. Na de veiling bleef de opinie algemeen gunstig en het weinige dat te koop kwam vond tot hoogere prijzen gretige koopers; voor Menado werd 1 a 2 c. en voor Java ¼ a ½ c. hooger betaald, later werden nog 8/m. b. uit de veiling meest goed ord. Java a 42¼ a 42½ c. afgedaan. Bij particulieren werden in October ca. 4/m. b. afgedaan. Op 8 October werd de laatste veiling der N. H. M. tegen 23 November aangekondigd, dezelve zoude bestaan uit 85,092 b. Vóór de veiling ging er weinig om, de vraag overtrof echter de hoeveelheid die te koop aangeboden werd en goed ord. Java liep op 43¼ a 43½ c.

In de veiling op 18 November betaalde men 45¼ a 46 c., zijnde eene prijsverhooging van 2 a 2¼ c., het grootste

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN.

op 5 Januarij 1865. — 8 ure v. m.

NAMEN der plaatsen.	BAROMETER te Maastr. en versch. gister. av. 8 u.	hedenmr. 8 u.	WIND. rigting.	kracht.
Groningen..	— 4. 4	— 4. 4	W.Z.W.	16
Helder.....	— 2. 3	— 2. 8	W.t.Z.	12
Vlissingen..	— 0. 4	— 0. 8	W.	8
Maastricht.	757. 6	760. 7	W.Z.W.	3

Grootste verschil { gisteren avond M 4. 4 G / heden morgen M 4. 4 G }

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aang.* 5 jan. *Balder*, Sjöberg, Batavia (laatst van Mauritius) *Cath. Jacoba Henriëtte*, Tönjes, dito (vertrok 21 sept.) *Nation's Hope*, Lake, Soerabaija (vertrok 14 sept.) (W.N.W., geen ijs.)

Hellevoet *Vertr.* 5 jan. *Earl of Auckland* (s), Londen *Norfolk* (st.), Harwich *Swanland* (st.), Hull (W., weinig ijs.)

Brielle (W., geen ijs.) 5 jan. Niets gepasseerd.

Maassluis (W. Z. W.) 5 jan. Niets gepasseerd. (De rivier vrij van ijs.)

Texel (Z.W.—W.) *Aang.* 4 jan. *Cycloop* (st.), Hull 5 *Comm. des Konings v. d. Heim*, Kramers, Tjilatjap (vertr. 25 sept.) *Josephine*, Hofker, Suriname

Vlissingen *Aangek.* 4 jan. *Maria*, v. Wulven, Buenos-Ayres *Fortuna*, Höster, Bahia *Zegri*, Cerkeep, dito *Annandale*, Charles, Dublin (allen voor Antwerpen)

—o-o—

Buitenl. HAVENS.

Banjoewangie *Aang.* 11 nov. *Thomas Campbell*, Green, Soerabaija n. Nederland

Singapore *Aangek.* 30 nov. *Generaal Michiels*, Visser, Rotterdam *Vertrokken.* 23 *Ellina*, Lammerts, Indië 24 *Gebroeders Houtman*, Withof, Rangoon

Bangkok *Vertrokken* 7 nov. *Johanna & Emilie*, Seubert, Soerabaija

Buenos-Ayres *Vertr.* 15 nov. *Prinses Amelie*, Groeneveld, Singapore

Curaçao *Aangekomen* 24 nov. *Zeemanshoop*, Dekker, Amsterdam *Thora*, Jensen, Liverpool 30 *Willem van der Voort*, Carst, Amsterdam

St. Thomas *Aangek.* 6 dec. *Curaçao*, Takes, Saba (vertr. 7 n. Curaçao)

Boston *Aangekomen* 17 dec *Duiveland*, Marcussen, Londen, l. v. Lissabon

Konstantinop. *Aang.* 19 dec. *Harmonie*, Ahrens, Galatz n. Amsterdam *Rampacher*, Jahn, d.°n.d.° 21 *Adèle*, Tobbens, Ibraïla n. Falmouth *Ernest*, Michaelis, dito n. Rotterdam

Triëst *Aangekomen* 31 dec. *Geertruida Jacoba*, Potjer, Newcastle *Hiram*, Roelfsema, Rott.

Alicata *Aangekomen* 24 dec. *Helena Florentina*, Rosenbeek, Kopenhagen

Marseille *Aangek.* 1 jan. *Bérénice* (s), de Boer, Amsterdam

Gibraltar *Aangek.* 27 dec. *Theresia*, Wekenborg, Hamburg *Sicco*, Potjer, dito *Orion*, Buiten, Stettin *Ettje*, Mooi, Marseille n. Falmouth *Vertrokken.* 28 *Rhône* (st.), Wilkens, (v. Rotterdam) Ancona

Cadix *Aangekomen* 26 dec. *William Woodbury*, Sawyer, Rotterdam 27 *Verwisseling*, Woensdregt, Vlaardingen

Bordeaux *Aangek.* 2 jan. *Wilhelmina*, Nagel, Dantzig

Dublin *In lading* 2 jan. *Familietrouw*, Woortman, Antwerpen (en niet vertrokken, als gisteren gemeld)

Belfast *Aangekomen* 4 jan. *John Pearce*, Furse, Dordrecht

Liverpool *Uitgekl.* 2 jan. *Jonge Eduard*, Sikkens, Amsterdam

Salcombe *Binneng.* 31 dec. *Apphia*, Steer, Zante n. Rotterdam

Falmouth *Vertr.* 3 jan. *Albert the Good*, Peacock, (v. Java) Rott. *Jacob v. Cleef*, Tholen, (v. Zante) Hamburg

Plymouth *Vertr.* 3 jan. *Concurrent*, de Jonge, (v. Galatz) Antwerpen *Lewe van Nijenstein*, Borchers, (v. Tjilatjap) Amsterdam

Par *Aangekomen* 2 jan. *Eendragt*, Boer, Exeter

Exmouth *Vertr.* 2 jan. *Vertrouwen*, Teensma, Swansea

Bij de **Singels** *Aangek.* 3 jan. *Johanna*, Olsen, Alicante n. Amst. (met loods aan boord)

Deal *Gepasseerd* 4 jan. *Anna*, Meints, Londen n. Santander

Londen *Uitgeklaard* 3 jan. *Christina Jacoba*, Ploeg, Harlingen *Jacobus Begeman*, Reijer, Groningen 4 *Zeemeeuw*, v. d. Meer, Suriname *Jan Hendrik*, Woltman, Amsterdam *Aangekomen.* 3 *Willem & Clara* (st.), Stasse, Gothenburg *Ebenezer*, Guyt, Purmerend *Zwaantina*, Gruppelaar, Stralsund

Middlesbro' *Aangek.* 3 jan. *Ironmaster* (st.), Wright, Nieuwe Diep

Leith *Vertrokken* 3 jan. *Janna Lukkina*, Bontekoe, Methel *Jacobine*, Maathuis, dito

Antwerpen *Aangek.* 4 jan. *Frouwina*, Duit, Riga

—o-o—

Rotterdam 5 jan. Aangaande het Hannoversch schip *Landdrost Bacmeister*, kapit. Schoon, van Dantzig met graan n. Harlingen, den 20 oct. ll. Elseneur gepasseerd, heeft men sedert niets vernomen. Men vreest dat dit schip in het begin van november bij de Zweedsche kust is gezonken.

Amsterdam 5 jan. Het schip *Vijf Gezusters*, k. de Vries, van Bremen naar Amsterdam, was zonder assistentie te West-Akkumerzyl binnengeloopen en is in goeden staat aldaar liggende.

Bremerhaven 1 jan. Alhier liggen in de haven de Ned. schepen *Geertruida Anna*, kapit. Schrikkema; *Martha Hendrika*, van Wattum, en *Vier Gezusters*, Post.

Geestemunde 1 jan. Alhier overwinteren de Ned. schepen *Roelfina*, kapit. de Groot; *Harmonie*, Lever; *Jacoba Gezina*, Kramer, en *Jansina*, Buisman.

Singapore 3 dec. De Fransche mail-stoomboot *Hydaspe*, van hier naar Batavia, aan den mond van Straat Riouw gestrand (bev. gemeld), is in veiling verkocht voor $ 2100, zijnde het onmogelijk bevonden haar af te brengen; de mailpakketten en een klein gedeelte der lading zijn geborgen.

—o-o—

Gepraaid:

18 dec., op 36° 40′ NB. en 32° 43′ WL., *Chloris*, van Batavia naar Amsterdam (81 d. reis).

—o-o—

RIVIERBERIGT.

Rotterdam. Hoog water 6 jan.: 1ste getijde 10 ure 36 min.; 2de getijde 11 ure.

Arnhem. Water 5 jan. gew. 10 d.

Keulen. Rijnhoogte 5 jan. 2 voet 5½ d. Rijnl. (gewassen 1 d.)

CARGALIJSTEN.

Rotterdam.

(*Voorloopige opgave.*)

BATAVIA, SOERABAIJA en PANAROEKAN, Catharina Jacoba Henriette, C. J. Tonjes. — 11,430 pic. Koffij, 8503 pic Suiker, 250 pic. Notenmuscaat, 507 pic. Kaneel, 71 pic. Cochenille, 1200 pic. Tin, 225 pic. Rotting, N. H. M.

Amsterdam.

BATAVIA, San Salvador, van Strijen qq. — 6330 b. Koffij, 837 kann. Suiker, 922 sch. Tin, 524 boss. Bindrotting, N. H. M.

BATAVIA, Julie, Brem. — 4000 b. Koffij, 1062 kann. Suiker, 835 sch. Tin, 287 boss. Bindrotting, N. H. M.

Middelburg.

BATAVIA, Salatiga, Kettler. — 7880 b. Koffij, 671 kann. Suiker, 920 sch. Tin, 412 boss. Bindr., N. H. M.

AMSTERDAM, Januarij 1865.

Gedurende het jaar 1864 zijn hier uit zee aangekomen 1588 schepen, waaronder van:

Abo	2	Gamle Carleby	2	Nicolajeff	1
Acra	1	Gibara	2	Osterrisoer	8
Algoa-Baai	1	Hamburg	107	Oud Calabar	1
Alicante	3	Harburg	4	Padang	4
Altona	5	Hartlepool	9	Pernau	2
Akyab	2	Havana	9	Petersburg (St.)	51
Archangel	10	Hudikswall	4	Pillau	4
Bahia	1	Hull	42	Porsgrund	4
Baltimore	8	Helena (St.)	2	Port Elizabeth	1
Bassein	4	Iquique	1	Praestoe	2
Bandholm	5	Ibraïla	4	Palermo	2
Benicarlo	1	Java	161	Port à Port	2
Bergen	9	Kiel	5	Rangoon	2
Bilbao	2	Koningsbergen	80	Rédon	1
Bordeaux	15	Kust van Guinea	1	Riga	81
Boston	3	Kanagawa	1	Rio-Janeiro	1
Bremen	120	Leer	18	Rostock	6
Buenos-Ayres	3	Leith	12	Rügenwalde	11
Cette	7	Lissabon	9	Santos	3
Christiania	25	Liverpool	10	Sulina	3
Christinestad	2	Livorno	6	Sunderland	7
Colberg	3	Londen	46	Suriname	19
Curaçao	15	Lubeck	3	Stralsund	8
Catacola	2	Maroïm	2	Stettin	21
Cadix	3	Marseille	1	Smirna	2
Cardenas	4	Matanzas	1	Stockholm	13
Cienfuegos	1	Memel	26	Stolpmünde	16
Coppename	1	Middell. Zee	3	Sagua la Grande	1
Dantzig	130	Monte-Video	1	Sierra Leone	1
Drammen	52	Manzanilla	1	Sonderburg	3
Drontheim	2	Messina	1	Taganrog	3
Elmina	1	Nantes	2	Tutocorin	1
Emden	8	Nestved	2	Ubes (St.)	1
Frederikstad	21	Nerva	7	Umea	2
Faro	1	Newcastle	24	Windau	11
Galatz	37	New-York	7	Wyburg	5
Girgenti	2	Nagasaki	1	Wismar	5
Gothenburg	7				

Vertrokken 1463 schepen, waaronder naar:

Aalborg	3	Flensburg	2	Messina	2
Archangel	10	Frederikstad	18	Middell. Zee	2
Arendahl	4	Genua	12	Monte-Video	4
Avontuur	104	Glasgow	4	Nantes	15
Ancona	3	Gothenburg	18	Napels	24
Aberdeen	4	Hamburg	104	Nerva	1
Alexandrië	3	Hartlepool	10	Newcastle	87
Bahia	1	Havana	9	Newport	2
Baltrum	6	Helsingfors	2	Norden	4
Belfast	2	Hudikswall	2	Norrköping	4
Bergen	13	Hull	41	Oldenburg	4
Bordeaux	13	Holmstrand	5	Osterrisoer	9
Bremen	35	Japan	3	Oud Calabar	1
Bristol	6	Java	82	Padang	4
Buenos-Ayres	4	Kaap de G. Hoop	2	Petersburg (St.)	26
Beyruth	2	Koningsbergen	40	Port à Port	4
Birkenhead	2	Kopenhagen	22	Riga	47
Boston (A.)	1	Krageroe	4	Rostock	7
Cardiff	14	Kust van Guinea	3	Rugenwalde	3
Christiania	17	Konstantinopel	4	Savona	1
Curaçao	16	Laguayra	2	Singapore	2
Cienfuegos	2	Laurvig	5	Stavanger	8
Colberg	5	La Rochelle	1	Stettin	32
Coro	2	Leer	12	Stockholm	28
Dantzig	37	Leith	18	Stolpmünde	4
Decima	2	Lissabon	9	Sunderland	11
Drammen	54	Liverpool	23	Sundswall	4
Drontheim	2	Livorno	5	Suriname	26
Dublin	6	Londen	77	Thomas (St.)	3
Dundee	3	Lubeck	9	Tonsberg	8
Elseneur	9	Malmöe	2	Triëst	20
Emden	13	Marseille	6	Valparaiso	1
Engeland	14	Macassar	2	Windau	7
Elmina	1	Memel	14	Wyburg	2

gedeelte werd voor consumptie gekocht. Sedert hadden er eenige belangrijke verkoopen plaats bij particulieren. In November werd na de veiling nog ca. 10,000 b. en in December ca. 7000 b. verkocht. Op 31 December is de notering voor goed ord Java ca. 45¼ c. per ℔.

De veilingen der N. H. M. bedroegen in het afgeloopen jaar te zamen 834,180 b., de afleveringen tot 24 December 890,193 b., de voorraad onverkocht 343,091 b.; terwijl er daarenboven op 24 December 95,768 b. op ontvangcedullen onder de Maatschappij berustende waren. Aangevoerd werden 942,880 b.

Bij particulieren werden hier en te Amsterdam aangevoerd 22,800 b., verkocht 127,073 b., en zijn nog 23,736 b. voorhanden.

Van Plantation en Native Ceylon werden gedurende het jaar 1864 slechts 887 b. en 903 v. aangevoerd, er werden verkocht 2965 en 903 b., zijnde de voorraad daarvan geheel opgeruimd. In West-Indische soorten ging weinig om; aangevoerd werden, zoo hier als te Amsterdam 25,480 b., verkocht 35,780 b., zijnde de voorraad thans 700 b., die te Amsterdam liggen.

Handelsberigten.

Schiedam 5 Januarij.

Spoeling per Ketel .... f 2.—.

Delft 5 Januarij.

Boter. Heden zijn de prijzen geweest f 52 a f 62; ter markt zijn verkocht 201/8 en 66/16.

Gouda 5 Januarij.

Veemarkt met tamelijken aanvoer. De handel vlug, vooral in best Vee.

Boter f 1.20 a 1.30.

Amsterdam 5 Januarij.

Ter beurze aangeslagen de volgende telegram uit Liverpool van heden:

Katoen onveranderd als gisteren. Handel van weinig beteekenis. Afgedaan ongeveer 3000 balen.

Sneek 3 Januarij.

Boter. Heden zijn de prijzen geweest f 53.50 a f 54.50. Aangevoerd werden 409/4 en 72/8 ton.

Veemarkt. Aangevoerd werden 18 Koeijen, 184 Schapen en 40 Varkens. De prijzen waren: Koeijen van f 45 tot f 120; Schapen van f 14 tot 28; Varkens van f 45 tot 79; handel vlug.

Huiden. Koe- 13 c., Pinks- 16 c., ligte 20 c., Kalfsvellen f 2.

Londen 4 Januarij.

Suiker met redelijke vraag tot vorige prijzen; van W.-I. werden 607 v. afgedaan. 300 z. bruin Mauritius bedongen 26/6, 1500 z. crystal Mauritius 36/6. Geraffin. stil tot vorige prijzen, bruine lompen 44/ a 44/6. **Rum** vast. Demerary 1/10 a 1/11. **Koffij.** Native Ceylon iets flaauwer; goed en mooi ord. 70/ a 71/, bruin 28/ a 31/; Plant. flaauw, laag middl. a middl. grijsachtig blaauw 81/ a 81/6, goed 85/ a 86/. **Thee** De veiling liep heden af. Canton Gunpowder is iets lager; 3018 k. werden aangeboden, waarvan 1388 k. verkocht zijn. **Rijst** iets hooger. Necranzie 8/9 cont., 9/ Short prompt. **Peper** en **Jute** iets hooger. **Hennep.** Manilla middl. roping a zeer goed Sorsogon £ 26 a 29. **Metalen.** Zink stil. Tin in een doen; Straits 91/ cont., Banca 93/ cont. Schotsch Gietijzer flaauw 49/9 verkoopers. **Oliën.** Lijn- flaauw en lager 33/ a 33/3, Raap- stil, Cocos flaauw 35/6 a 36/ en 36/ a 37/, Palm- flaauw 36/, Terpentijn in een doen 63/6 a 63/9, Petroleum in een doen 2/2, ruwe £ 17. **Talk** stil; oude 41/ a 41/3, nieuwe 41/6. tot Maart 41/3 a 41/6, Maart 42/6, April/Junij 42/6 a 42/9, Oct./Dec. 43/.

Graanmarkt met redelijken aanvoer van buitenl. soorten. Tarwe stil. Amerik. Meel vast. Gerst zeer vast. Boonen en Erwten onveranderd. Haver onregelmatig. Zaden als voren. De aanvoer bedroeg eergisteren en gisteren: Tarwe 800 q., Gerst 4360 q., Haver 29,590 q., Meel 870 z.

Antwerpen 4 Januarij.

Granen stil. **Oliezaden** vast; Riga Zaai- loco fr. 60 a 62, zeilende dito fr. 58½. **Huiden.** Gedr. B.-A. Ossen- 13⅕ kilo 59 c., gez. B.-A. Matad. Ossen- 25/32 kilo 31 c., dito Urug. Koe- 20/25 kilo 24 c., dito B.-A. Koe- 20/25 kilo 24 c., dito Urug. Ossen- 15/20 kilo 22½ c., dito B.-A. Ossen- 20/25 kilo 24½ c. **Petroleum** vast; loco gele fr. 67, licht gele fr. 70¼ a 71, half wit fr. 72 a 72¼, wit fr. 73 a 74.

Havre 2 Januarij.

Katoen stil, prijzen flaauw; tot 5 ure werden 780 b. verkocht. Madras bedong per Jan. fr. 202½ a 200, dito per Maart fr. 205; Chin. per Maart fr. 186. **Huiden.** B.-A. gedr. Koe- fr. 95, M.-V. gez. Paarden- fr. 43. **Talk.** La Plata fr. 50¾.

3 Januarij.

Katoen stil. **Suiker.** Havana n.° 12 fr. 32¼. **Koffij.** Haiti fr. 82 a 83.

Riga 31 December.

Lijnzaad. Zaai- r. 11½ koopers. **Vracht** naar België fr. 7¼ in full.

Genua 30 December.

Koffij stil. **Suiker.** Ruwe zonder handel; geraffin. stil. **Olijvenolie** onveranderd; Riv. Pon mi-fine 127 a 130, dito eetbare 116 a 124; Sardinische eetbare 124 a 130; Toscaansche en Tunesische 106.

Smyrna 24 December.

Opium p. 124 a 126. **Katoen** p. 720 a 1025. **Meekrap.** Bakir p. 260.

Kaap Haiti 4 December.

Koffij $ 153. **Campêchehout** $ 55 a 60. **Dubloenen** $ 216. **Wissel** $ 224.

Port au Prince 9 December.

Koffij weinig aangevoerd, laatste prijs $ 156. **Katoen** $ 4¼.

Jacmel 10 December.

Koffij liep hooger op $ 160, doch sluit op $ 150 a 152. De markt is stil. **Katoen** $ 5. **Wissel** op Frankrijk $ 224 a 228.

Beursberigten.

Rotterdam 5 Januarij.

				l. k.	h. k.	g. k.
Nederl.	Werk. Schuld	2½	pCt.	62	62⅛	62
„	dito dito	3	„	72½		
„	dito dito	4	„	96		
„	Rott. Bank	f		91½		
„	Oblig. Centraalm.	f		112¼		
Portugal	Oblig. 1856/63	3	„	45 11/16	45¾	45¾
Rusland	Oblig. 1798/1816	5	„	94 11/16		
„	Obl. bij Hope 1864	5	„	87 1/16		
„	Obl. Lond. 1864	5	„	85⅞		
„	Oblig. Stiegl. 1855	5	„	80⅛		
„	Oblig. Amst.	4½	„	83⅛	83¾	83¾
„	Spoorw.-Aand.	5	„	185¾		
„	N. Loten 1864 B/S.	f		148½	149	149
Oostenr.	Oblig. in Metall.	5	„	57⅝		
„	Nieuwe te Amst. 1864	5	„	69⅜	69 11/16	69 11/16
„	Nationale	5	„	64	64⅛	64⅛
„	Aand. A.° 1860	5	„	480		
„	Aand. A.° 1864	f		83¼		
„	Pandbr. in Zilver	f		207		
Mexico	Obligatien	3	„	27 7/16		
Illinois	Obligatien	7	„	49		
Turkije	Obligatien	6	„	46½		
Vereen. St.	losbaar 1881	6	„	46⅜		
„	losbaar 1882	6	„	46⅛	46¼	46¼
„	Geconfeder	8	„	5⅜		

Met eenigen handel leverde de beurs weinig verandering op; de stemming was over het geheel gunstig.

Het Comité der Effecten-Handelaren,
C. D. H. DIJXHOORN, Secretaris.

LAATSTE PRIJZEN TEN DRIE URE:

Werkel. Schuld, 3 pc., 72¾, ⅝, 11/16. Rusland, Spoorweg-Aand., f 185¾; Nieuwe Loten 1864 B/S, f 148¾. Oostenr., Oblig. Metall., 5 pc., 57⅝, 11/16, 11/16; dito Amst., 5 pc., 80¼; dito Nation., 5 pc., 64⅛. Vereen. Staten, losbaar 1882, 6 pc., 46¼, ⅜; dito Geconfer., 8 pc., 5⅜, ½, ⅜.

Amsterdam 5 Januarij.

				l. k.	h. k.	g. k.
Nederl.	Werkel. Schuld	2½	pCt.	61 13/16	62	61 15/16
„	dito dito	3	„	72 13/16	73	72⅞
„	dito dito	4	„	95 11/16	96	95 15/16
„	Handelm. op resc.			139¾		
„	Aand. Centraalm.			30½	30¾	
„	Obl. Centraalm.	f		112		
België	Cert. bij Rothsch.	2½	„			
Frankrijk	Certificaten	4½	„			
Spanje	Obligatien	2½	„	40	40¼	40
„	dito	3	„	48⅝		
„	dito Binnenl.	3	„	42⅜	42½	42⅜
Portugal	Obligatien	3	„	45 9/16	45 11/16	45 9/16
„	dito 1856/63	3	„	45½	45⅝	45⅝
Rusland	Obl. bij Hope	5	„	94½		
„	dito 1828/29	5	„	99		
„	Orig. 2/3/4e Leen.	4	„			
„	Inschr. 5de Serie	5	„	67¼		
„	dito 6de Serie	5	„	80⅛	80¼	
„	Obl. Lond. 1862	5	„	85½		
„	Obl. 1864 te Amst.	5	„	87		
„	d.° d.° Lond.	5	„	86	86⅛	
„	d.° bij Hope 1860	4½	„	83 5/16		
„	Cert 1840	4	„	66		
„	Cert. te Londen	3	„	52 7/16		
„	d.° in Assign.	6	„	45¾		
„	Spw.-Actien	5	„	185¾	186	186
„	Aand. Rs. 100	f		147¾	148	
Polen	Aand. 1835	f		156¼	156¾	
„	Obligatien	4	„	66⅜		
Pruissen	Oblig. 1859	5	„	101½		
„	Aandeelen	f		224		
Oostenrijk	Oblig. Goll en Co.	4	„	45		
„	Obl. Met. Oude	5	„	57⅝	58	57 15/16
„	dito dito	2½	„	29½		
„	dito Rente Amst.	5	„	81¼	81⅝	81⅜
„	dito Nation. 1854	5	„	64	64¼	64⅛
„	dito in Zilver 1864	5	„	69½	69¾	
„	Aand. Nat. Bank	f	„	770	772	
„	Ween. Ad. 1839	f				
„	dito dito 1854	4	„	231		
„	dito dito 1860	f		481½	482	
„	dito dito 1864	f		81¼	81½	
„	Fr. Oost. Spw. Obl.	f		118¼		
„	Pandbr. in Zilv.			207		
Italië	Cert. en Inschr.	5	„	60	60⅛	
„	d.° L. B. en B. Z.	5	„	60⅞		
„	Zuid Spw.-Aand.	f		92		
Denem.	Oblig. te Londen	3	„			
Griekenl.	Obl. Geldl. 1825	5	„	22¾	23	
Turkije	Binnenl. Oblig.	6	„	46⅜	46⅝	46⅝
„	d.° Cert. te Amst.	6	„	131		
„	dito Buitenl.	6	„	162		
Ver. Stat.	Obligatien 1874	5	„	44⅝	44¾	
„	dito 1881	6	„	46⅝	46⅞	
„	dito 1882	6	„	46⅜	46 9/16	46 9/16
„	Geconfed.	8	„	5⅝	5¾	
„	Aand. Lr. A.			65		
Illinois	Spoorw.-Aand.			55		
„	Holl. Cert.	7	„			
„	Obl. Cons. Bonds	7	„	49⅛	49¼	
„	Redempt. Bonds	6	„	44⅜		
Ohio	Obligatien	7	„			
Brazilië	Geldl. 1863	4½	„	80¾		
Mexico	Obligatien 1851	3	„	27 7/16	27½	
„	dito 1864	3	„	25 9/16	25¾	25¾
Grenada	Gest. Werkel.			11⅞	12	12
„	Gest. Uitgest.			6½	6 9/16	
Venezuela	Obligatien	3	„	17½	17⅝	17⅝
„	Leen. 1862	6	„	46		
Equador	Oblig. 1855	1	„	11 11/16	11 13/16	

KOERS VAN HET GELD.

Aan de Beurs: Beleen. —, Prolong. 5, ¼, 5, Disc. 5¼ pc.
Bij de Ned. Bank: Beleen. op effect. 6, op goed 6. Disconto Wissel 5½, promessen 6 pc.

Binnenl. fondsen waren bij beperkten handel eerder iets flaauwer. In buitenlandsche was de stemming zeer ferm en toonden zelfs Oostenr., met tamelijk veel affaire, nog al veel verbetering aan. Voorts hebben Turken, door vraag voor Londen, zich gedeeltelijk hersteld. Amerik. bleven steeds voor Frankfortsche rekening gevraagd, maar daar zij nog al overvloedig ter markt waren, hebben zij zich slechts weinig in koers verbeterd. Geld was op prolongatie ¼ lager, doch op den genoteerden koers tamelijk gevraagd.

Laatste prijzen ten 5 *ure:* 5 pc. Metall. 57¾; dito Nat. 64.

Prijzen der Coupons: Metall. f 24.25; dito Nationale f 27.85; Portugal f 11.57½; diverse Engels. per £ f 11.57½; Engelsche Russen f 11.57½; Fransche f 54⅜; Belgische f 55⅜; Pruiss. f 34⅛; Spaans. Piasters f 2.17; Hamb. Russen f —; Russen in Z. R., f —; Pools. in fl. f 26⅜; dito in Roeb. f —. Illinois Coupons — cont. Spanje in Roeb. fr. —. Amerik. Goud Dollars f —. Turks. Coupons —.—.

Speciekoers. — Gouden Specien per Stuk. N. Dukaten f— a —; Oude ger. d.° f 5.50 a f 5.60; Tien Gulden St. f 9.65 a 9.75; d.° Eng. Souver. f 11.65 a f 11.75; d.° Pist. f 9.55 a f 9.65; St. van 20 fr. f 9.25 a f 9.35; Baren goud in Spec. f 10 a f 11 pc. a f 1442.60 per N. ℔ fijn.—Zilveren Specien per Ned. ℔ fijn. Fijne Drittels f — a f —; dito Bar. $^{1000}/_{1000}$ 950, Zilver van 900 a 850, dito van 800 a 700, dito van 600 a 500, dito van 400 a 300 —. f 104.20 a f 105. — Zilveren Specien per Stuk. Pilar. Piast. f 2.55 a f 2.60; Fr. Kroonen f 2.70 a f 2.75; St. van 5 fr. f 2.33 a f 2.36; Brab. Kroonen f 2.65 a f 2.70; Pruiss. Daalders f 1.72 a f 1.75.

Badensche Loten 35 fl.

Bij de op den 31sten December plaats gehad hebbende uitloting kwamen de navolgende nommers uit: 424, 185914, 185949, 200998, 233036, 236364, 309711, 328131, 364745 en 382514, welke Loten op den 1sten April a. s. elk met f 1000 zullen worden uitbetaald.

OFFICIËLE WISSELKOERSEN.

ROTTERDAM 5 Januarij.

Londen kort f 11.70. Overigens onveranderd.

AMSTERDAM 5 Januarij.

Parijs kort 55⅜. Bordeaux 2/m. 54¾; dito ¼/m. 55⅜. Overigens onveranderd.

ADVERTENTIEN.

Na een langdurig en smartelijk lijden, overleed heden mijn geliefde Echtgenoot, de Heer PIETER KAAS, in den ouderdom van 70 jaren.

's Gravenhage den 2 Januarij 1865. M. DIEKAMP, Wed. P. KAAS.

Algemeene kennisgeving.

TWEEDE LEZING,

ten behoeve der **School voor Havelooze Kinderen,** op DONDERDAG 12 JANUARIJ, des avonds ten 8 ure, in de Zaal der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen;* Redenaar de Wel Eerw. Hoog Geleerde Heer Professor **J. J. VAN OOSTERZEE.**

EXTRA-TOEGANGKAARTJES a **f 1.—** te bekomen bij de Heeren M. WIJT & ZONEN, en op den avond der Lezing aan de Zaal.

HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ VAN Fraaije Kunsten en Wetenschappen.

Afdeeling Rotterdam.

Vijfde Leesvergadering,

op DINGSDAG 10 JANUARIJ 1865, des avonds ten half 8 ure precies, in het Gebouw der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen,* in den Oppert alhier.

Spreker vóór en na de Pauze: **Cd. BUSKEN HUET.**

Namens het Bestuur,
Mr. L. G. GREEVE,
Lid en Secretaris.

DEPARTEMENT ROTTERDAM DER

MAATSCHAPPIJ TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

Vijfde Leesvergadering,

op WOENSDAG den 11 JANUARIJ 1865, des avonds ten *half acht* ure precies.

Spreker Dr. **F. RAUWENHOFF.**

Bijdrage door den Heer **P. J. VAN DER PALM.**

In naam van het Bestuur,
G. VAN REYN,
Lid en Secretaris.

WEERKLANK OP HET Hum. Album bl. 18.

Om bij den hongerigen Uitgever van dit Blad of bij een (G) **G**emeenen (I) **I**dioot en cons. de **scheld-manie** te verstoren, blijkt zonneklaar dat zulks met de **G**rommelige **I**nborst van eerlooze wezens geenszins te vereenigen is, en kan men tevens uit dit **smerige stuk** voldoende afleiden, dat mijne zachte en donzige aanmerkingen niet alle regt af juist met hun **G**alachtig **I**nstinct sympathiseren, ook daar dit stel **armzalige schepselen** buitendien nog wijzen op het onvruchtbare der lecture van de **Humoristische schand-taal,** met bijvoeging van het zotte verwijt, nl. dat de door mij betaalde kosten der Advert. — tot opluistering hunner satirieke? gezegden — niet anders dan als hopelooze geldverspillingen te beschouwen zijn, om reden het Album toch moet opgeflikt en alleen door keur van — voor enkele lezers zelfs niet onaangename — scheldkost kan gevoed worden; — zoo is mijn antwoord: — dat zij — **Onzin & Comp.** — door het ter neder schrijven van dezen **G**eestigen **I**nval?!!! zelve — onnoozel genoeg en allerbespottelijkst — doen uitkomen, dat het overschot van hun — ten deze ontwikkeld — klein vernuft, bij het spiritualisme van een kalen Pot-Mosch verre ten achteren staat, en aldus met de noodige achting begroet wordt door

Rotterdam 3 Januarij 1865. G. I.

DE COMMANDIET-KAS.

Commanditaire Vennootschap, opgerigt te Rotterdam,

bij Notariële Akte, in dato 1 October 1861.

met een Waarborg-Kapitaal in Aandeelen van **f 5000,** waarvan **f 470,000** is ingeschreven.

Neemt Gelden a Deposito.				Bezorgt op de Stad het Incasso.			
Op 8 dagen opvraagbaar	a 4 %	Rente	's jaars.	Voor beneden f 25,000	a ⅛ %	prov.	's jaars.
» Een Maand na uitgifte	» 5 %	»	»	Van f 25,000 tot » 100,000	» 1 ‰	»	»
» Drie Maanden idem	» 5 %	»	»	» » 100,000 » » 200,000	» ¾ ‰	»	»
» Zes Maanden opvraagbaar	» 4½ %	»	»	» » 200,000 » hooger	½ ‰	»	»

Voor Binnenlandsche Wissels wordt volgens een billijk tarief plaatsverlies in rekening gebragt.

KANTOOR: Wijnstraat, 2—23.

De Directeuren,
C. VAN GEETRUIJEN.
V. VAN GEETRUIJEN.

ROTTERDAM—HARBURG—HAMBURG.

Het Stoomschip **HAMMONIA,** Kapitein H. BLUME, vertrekt **Woensdag 11 Januarij.**

VERHINDERING VAN VORST VOORBEHOUDEN.

De Agenten P. A. VAN ES & Co.

HOLLANDSCHE SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

Al degenen, die wegens **leveringen** of **werken** eenige Pretentiën mogten hebben ten laste van bovengenoemde Maatschappij, worden uitgenoodigd hunne **Rekeningen** in te leveren aan het Hoofdkantoor te *Amsterdam* vóór 15 Januarij 1865.

HOUTZAAGMOLEN.

Wordt gevraagd een MIDDELKNECHT.

Adres, in Persoon of met *franco* Brieven, bij P. GLAVIMANS, Houtkooper te IJsselmonde.

WORDT VERLANGD, tegen 1 Februarij aanstaande,

eene NOODHULP-KEUKENMEID.

Adres, letter R, Bureau dezer Courant.

Door toevallige omstandigheden een der ASSOCIÉS uit eene **bloeijende Zaak** alhier wenschende te treden, wordt in diens plaats een

Compagnon gevraagd.

De uittredende Firmant is genegen Commanditaire Vennoot te blijven; er is dus niet veel geld noodig voor den nieuwen Compagnon, zullende meer gelet worden op soliditeit, goede administratieve kennis en het bezit van goede relatien. Adres, *franco* aan letter Q, bij den Boekhandelaar en Drukker M. J. MENSING, Hoogstraat te Rotterdam.

Naar

SOERABAIJA

(DIRECT),

met vrijheid om eventueel **BATAVIA** aan te doen tot ontscheping van **Passagiers,** waartoe hetzelve bij uitstek is ingerigt, het extra snelzeilend Nederl. gekoperd BARKSCHIP

SALATIGA,

Kapitein **J. Kettler.**

Adres ten Kantoren van KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN.

Naar

BATAVIA en SAMARANG,

voor **Goederen** en **Passagiers,** waartoe hetzelve bij uitstek is ingerigt, het **extra** snelzeilend 1e Klasse Nederl. gekoperd CLIPPER-BARKSCHIP

MARIE,

Kapit. ***H. G. Biesthorst.***

Adres ten Kantoren van KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN.

Te LONDON

ligt in Lading NAAR BATAVIA,

voor **Passagiers,** waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het Ned. snelzeilend BARKSCHIP

ADMIRAAL DE WINTER,

Kapit. **H. A. Bunnemeijer,**

om half Februarij te vertrekken.

Adres te *London* bij STRINGER PEMBROKE & Co. en te *Rotterdam* bij HUDIG & BLOKHUYZEN.

AANBESTEDING

van **PAPIER,** ten dienste der **Steendrukkerij** in de Gevangenis voor Jeugdige Veroordeelden te Rotterdam, op Zaturdag 21 Januarij 1865, des namiddags ten 2 ure, in een der Lokalen dier Gevangenis.

Van de Voorwaarden en de Monsters kan kennis genomen worden op het Bureau van den Arbeid aldaar.

HOLLANDSCHE

IJZEREN SPOORWEG.

AANBESTEDING.

Op Maandag 16 Januarij 1865, des namiddags te *half twee* ure, aan het Stations-Gebouw, buiten de Willemspoort te Amsterdam, zal worden Aanbesteed:

1.° Het **verbreeden** van **20 HOUTEN BRUGGEN** en het **maken** van **2 GEMETSELDE DUIKERS,** in de Spoorbaan tusschen **'s Gravenhage** en **Rotterdam.**

2.° Het **ophoogen** en **verbreeden** der **AARDENBAAN** tusschen **Delft** en **Rotterdam.**

3.° Het **leveren** van den **IJZEREN BOVENBOUW** voor 4 Bruggen in den Spoorweg.

Bestekken zijn verkrijgbaar en teekeningen liggen ter inzage bij den Ingenieur van den Weg, op het Station, te 's Gravenhage.

Voor het Aardenwerk zal na 9 Januarij aanwijzing op de baan geschieden.

Rotterdamsche Schouwburg.

VRIJDAG 6 JANUARIJ 1865:

Tweede Voorstelling van

De Politieke Tinnegieter, Blijspel in 5 Bedrijven

van HOLBERG, nieuwe vertaling, vrij naar het Hoogduitsch van OEHLENSCHLÄGER.

Op vereerend verzoek gevolgd door: **De Bruiloft van Kloris en Roosje,** Kluchtspel met Zang en Dans, waarin door den Heer J. H. ALBREGT in het karakter van *Thomasvaer*, voorgedragen zal worden een Nieuwjaarswensch en toepasselijke Coupletten van den Heer *W. N. Peypers.*

Aanvang ten 7 ure.

VERWACHT: **De Bruid daar Boven,** Tooneelspel in 5 Bedrijven, door MULTATULI.

ZATURDAG 7 JANUARIJ 1865:

TANNHAUSER, und der Sangerkrieg auf der Wartburg, grosse Romantische Oper in 3 Acten, Musik von WAGNER. *Aanvang ten 7½ ure.*

Schouwburg Kruiskade.

Koninkl. Hollandsche Tooneelisten.

Directie: **J. C. VALOIS.**

ZATURDAG 7 JANUARIJ 1865:

TWEE FAMILIEN, of *de strijd tusschen eer en pligt,* Drama in 5 Bedrijven, naar het Fransch, door G. VAN BEEK. (Nooit alhier vertoond.) Daarna: **ZONDER BRUIDSCHAT,** Vaudeville in één Bedrijf. *Aanvang ten 7 ure.*

THEATRE FRASCATI.

Les Bouffes Rotterdammois.

HEDEN VRIJDAG 6 JANUARIJ:

Buitengewone Voorstelling,

met medewerking van Mlle ELIZA STOOPS. Nieuwe Hollandsche, Fransche, Duitsche Vlaamsche **Duetten** en **Scènes Comiques.**

Aanvang **8** *ure.* *Entrée vrij.*

WM. KOSTER, *Directeur.*

Gedrukt en uitgegeven bij G. en C. A. van Reyn, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

van VRIJDAG 6 JANUARIJ 1865, No. 5.

STATEN-GENERAAL.

Eerste Kamer.

Zitting van Donderdag 5 Januarij.

Voortzetting der beraadslaging over de **Staatsbegrooting voor 1865.**

Aan de orde is de beraadslaging over Hoofdstuk II (*Hooge collegien enz.*)

De heer **Boreel van Hogelanden** bespreekt het Koninklijk besluit van 16 februarij 1863, houdende benoeming van Staatsraden in buitengewone dienst en is van oordeel, dat de gelijktijdige benoeming van 13 leden niet overeenkomt met den geest en de bedoeling van de wet op den Raad van State; die bedoeling toch was het inroepen van 't advies van mannen van kunde en ervaring, of ter zake van gewigtige diensten, aan den Staat bewezen. Hij deelde niet de zienswijze, door den Minister van Finantien ontwikkeld, alsof de gelijktijdige benoeming eene verpligting was, maar meent, met het oog op art. 4 der wet, dat die benoemingen alleen moesten geschieden, waar de behoefte daaraan bestond. Het is dus alleen eene bevoegdheid, waarvan naar gelang van omstandigheden kan worden gebruik gemaakt. Hij vraagt, of, na de benoeming dier buitengewone Staatsraden, zich reeds de behoefte had voorgedaan om hen in den Raad van State te roepen.

De **Minister van Finantien** doet uitkomen, dat het hier aankomt op de opvatting van de wet. Hij geeft te kennen, dat bij de behandeling der wet zijns oordeels wel degelijk de geest en de strekking was de benoeming van Staatsraden in buitengewone dienst op eenmaal te doen, en art. 4 is daartegen z. i. geen beletsel. Er is dan ook op de kunde en de ervaring der benoemden geene bedenking gerezen. Op de vraag, of er reeds behoefte gevoeld is, om de voorlichting der benoemden te gebruiken, gelooft de Minister, dat, voor zoover hij weet, die behoefte zich voor alsnog niet heeft voorgedaan.

Het Hoofdstuk is hierop met algemeene stemmen **aangenomen.**

Alsnu wordt in beraadslaging gebragt Hoofdstuk III *A* (*Buitenlandsche Zaken*).

De heer **van Rhemen van Rhemenshuizen** heeft eene inlichting te vragen, niet om den Minister te bestrijden. Integendeel; hij doet hulde aan de kalme en waardige wijze, waarop hij zich te midden van een stormachtig debat in de andere Kamer heeft verdedigd. Men heeft gesproken van een dilettant diplomaat; maar spreker gelooft, dat die dilettant getoond heeft menig meester in de staatsmanskunst te overtreffen. De eigenlijke aanmerking is deze. Hij gelooft, dat in 't algemeen de bezoldigingen der Nederlandsche diplomaten wat te laag zijn, en hij heeft met genoegen gezien, dat de Minister de *f* 4000 verhooging, die voor de gezanten te Parijs en te Brussel zijn uitgetrokken, ook in 't vervolg zal uitbetalen. Hij bestrijdt echter minder die te lage tractementen, dan wel de onevenredigheid, in de regeling dier tractementen in acht genomen. Het is hem niet regt duidelijk, welke maatstaf daarbij gevolgd wordt. Zoo is het tractement van den Nederlandschen gezant te Londen *f* 30,000, te St. Petersburg daarentegen *f* 26,000, en spreker heeft gehoord, dat de levenswijze te St. Petersburg niet goedkooper is dan te Londen. Te Parijs is het tractement *f* 23,000, te Berlijn *f* 18,000 en te Brussel *f* 16.000. Alzoo is overal eene ongelijkmatigheid ten deze aanwezig. Het zelfde bezwaar geldt ook ten aanzien der bezoldigingen van de consuls-generaal, waarin mede eene groote onevenredigheid bestaat.

De heer **Hartsen** zegt, dat het in de Memorie van Beantwoording zijne aandacht heeft getrokken, dat het 't voornemen van de Regering niet schijnt te zijn het lot der diplomatie te verbeteren. Het komt hem althans voor, dat de Min. daaromtrent nog geen vast plan of beginsel heeft. Hij deelt grootelijks de bedenkingen van den vorigen spr., echter niet wat de consulaten betreft, als afhangende van de bestaande handels-relatien.

De heer **van Beeck Vollenhoven** meent insgelijks, dat de Nederlandsche diplomatie over het algemeen te weinig bezoldigd is. In overeenstemming met de vorige sprekers, wijst hij ook op de hooge kosten van representatie en de dure levenswijze in verschillende residentien. Het gevolg zal zijn dat, komt hierin geene verbetering, men al meer en meer moeite zal hebben om geschikte diplomaten van hier te zenden, die de Regering op waardige wijze vertegenwoordigen.

De heer **Boreel van Hogelanden** wijst op de wenschelijkheid om aan de diplomatie steeds de meeste zorgen te besteden. Hij had zich gevleid, dat vooral de tegenwoordige Min., die vreemd was aan alle antecedenten, die zorgen zou ter harte nemen. Spreker ziet integendeel bij dit Hoofdstuk eene zucht tot bezuiniging doorstralen, niet strookende met de ware belangen des Lands. Hij zal echter tegen het Hoofdstuk zijne stem niet uitbrengen, onder aansporing echter van den Min., dat deze al zijne pogingen aanwende tot instandhouding en den bloei der Nederlandsche diplomatie, als in verband staande met de hoogste belangen van het Vaderland.

De **Minister van Buitenlandsche Zaken**, thans het woord opvattende, hoopt de vrees en de bezorgdheid, door sommige leden aan den dag gelegd, te kunnen wegnemen. Na grondig onderzoek als eene *conditio sine qua non*, vleit hij zich, trapsgewijs aan de gekoesterde verwachtingen te zullen beantwoorden. Het zou aanmatigend zijn geweest, indien een aspirant-diplomaat al dadelijk, en bij een eerste optreden in de andere Kamer, zich sterk zou hebben gevoeld om aan alle eischen te voldoen. Hij heeft zich den tijd willen ten nutte maken om eene eigen opinie te vestigen. Hij zal zich tot taak stellen om zooveel doenlijk in de tractementen der gezanten verbetering te brengen. Men moet daarbij echter ook de belangen van 's Rijks schatkist niet uit het oog verliezen, en evenzeer trachten die tractementen zooveel mogelijk in billijke evenredigheid te brengen met de bezoldigingen van de andere ambtenaren. Wanneer het hem nogmaals mogt gegeven zijn de begrooting te verdedigen, zal men zien, dat hij zijne beloften zal hebben gestand gedaan. Hij wenscht echter de handen vrij te hebben en zich tot niets te binden, maar naar gelang van omstandigheden te kunnen handelen. Hij dankt overigens voor de welwillende woorden, jegens hem gesproken.

En wat nu de zaak zelve betreft, zoo even ter sprake gebragt, erkent de Minister, dat, uit hoofde van de dure levenswijze op sommige plaatsen, er eene onevenredigheid bestaat in de tractementen der gezanten; maar de regeling daarvan berust grootendeels op bestaande usantiën, en de Minister zal zich beijveren die te herzien en tot een nader punt van overweging te maken. — Op het punt der tractementen van de consuls enz., deelt hij de zienswijze van den heer Hartsen. Hij voegt er evenwel bij, dat in den regel alleen de consuls-generaal bezoldigd zijn en dat vele consuls, hoezeer onbezoldigd, met denzelfden ijver en naauwgezetheid de hun toevertrouwde belangen behartigen. Mogt echter de Regering, bij nader onderzoek, tot de overtuiging komen van de wenschelijkheid om in deze aangelegenheid meer evenredigheid te brengen en eene algemeene bezoldiging der consuls raadzaam achten, dan zal zij niet in gebreke blijven daaromtrent de vereischte voordragt te doen.

Het Hoofdstuk wordt hierop met algemeene stemmen **aangenomen.**

Thans komen in beraadslaging Hoofdstukken III *B* en IV *B* (*Eerediensten*).

De heer **Smit,** ofschoon bezwaren hebbende tegen de opheffing der beide departementen van eeredienst, zal evenwel deze Hoofdstukken niet afstemmen, omdat hij nooit, gelijk hij dat ook vroeger als lid der Tweede Kamer niet heeft gedaan, eene begrooting afstemmen wil om redenen, daarbuiten gelegen. De gronden van zijn bezwaar zijn, dat ook hij eene algeheele toepassing wenschelijk acht van het beginsel van scheiding van Kerk en Staat, terwijl er nog altijd velerlei punten van aanraking blijven bestaan, welke de tusschenkomst van afzonderlijke hoofden noodzakelijk maken. Vooral ook geldt het bezwaar, dat er nu telkens bij de benoeming van twee Ministers moet worden gelet op de godsdienstige gezindheid der titularissen.

Er is echter nog één argument, dat sterk pleit voor het herstel der afzonderlijke departementen, en dat is, dat de subsidien bijzonder zijn toegenomen, waarin hij zich verheugt, omdat het getuigt van belangstelling in de kerkelijke belangen. Sedert 'ien jaren is er *f* 80,000 à *f* 100,000 meer aan subsidiën verstrekt. En nu is zijne conclusie deze, dat de Minister van Eeredienst het best zal kunnen beoordeelen de kerkelijke toestanden, ook met het oog op de subsidiën en andere belangen. Spreker hoopt, dat alsnog de beide Departementen van Eeredienst zullen worden hersteld, en dat dus te gelijk het zevental Ministers tot een negental zal worden gebragt.

De heer **van Nispen van Pannerden** behoort ook tot hen, die de opheffing dier departementen betreuren, niet alleen, maar die ook afkeuren. Hij wenscht nog een stap verder te gaan dan den vorigen spreker, want hij heeft er tot dusver tegen gestemd en zal dit thans wederom doen. Maar hij heeft nu het woord gevraagd, omdat hij niet zonder tegenspraak mag laten de argumenten des Ministers, in de andere Kamer gebezigd, waar hij de verschillende inzigten tot drie partijen heeft gebragt, waarvan de Regering de middenpartij zou uitmaken, en zich voorts beroepen heeft op de grondwettige vrijheid en gelijkheid. Maar hebben dan vorige Ministers van eeredienst aan de kerkgenootschappen iets onthouden van de grondwettige vrijheid en gelijkheid, welke hun verzekerd is? Men erkende zelfs, dat er nog zooveel te doen is, alvorens tot eene algeheele scheiding van Kerk en Staat kunne worden overgegaan. Zal dan niet een afzonderlijk Minister daartoe beter in staat zijn dan een, die tevens met een ander departement belast is en meerdere werkzaamheden heeft? Ook spr. meent, dat er nog vele punten van aanraking van moeijelijken en zeer teederen aard zullen zijn, ook al mogt de volledige scheiding bereikt worden die de Grondwet wil en de spreker verlangt. Hij ziet in de opheffing der departementen van eeredienst geen blijk van belangstelling in de kerkgenootschappen of de godsdienstige belangen der maatschappij.

De heer **Cremers** deelt het bezwaar der vorige sprekers. Reeds in het vorige jaar heeft hij gezegd, dat de Kroon wordt belemmerd in de keuze van hare raadslieden, door op hunne gezindheid te letten. Hij zou het goedvinden, dat, wanneer alle aanraking tusschen Kerk en Staat was vervallen, de Ministeriën wierden opgeheven; maar hij vindt den tegenwoordigen toestand valsch, nu er nog zoo vele punten van aanraking tusschen Kerk en Staat blijven bestaan, en nu men niet kan bepalen wanneer de toestand zal geboren worden, dat de Staat zich geheel aan de aangelegenheden van de Kerk zal kunnen onttrekken. Spr. wenscht den Minister van Justitie een lang leven. Maar mogt deze Minister eens aftreden, wie zou hem beter kunnen vervangen dan de heer Godefroi, die de grondslagen van de herziening van het regtswezen heeft gelegd? En nu zou deze Minister moeijelijk met het Departement van Hervormde Eeredienst kunnen worden belast. Indien de toestand het volgend jaar onveranderd blijft, zal hij verpligt zijn tegen dit Hoofdstuk te stemmen.

De **Minister van Buitenlandsche Zaken** verduidelijkt zijne woorden in de andere Kamer gebezigd. Men verkeert ten aanzien der scheiding van Kerk en Staat in een toestand van overgang, en daarop moet wel worden gelet. Juist het beginsel van eerbied voor het gevoelen van andersdenkenden heeft geleid tot de opheffing van beide departementen. Er was gevraagd, in welke rigting de stap was, dien de Regering door de opheffing gedaan had. Hij antwoordt: het is een stap om te komen tot gelijkheid van allen. Immers acht de Minister het onhoudbaar om voor twee gezindheden afzonderlijke Ministers te hebben, terwijl er anderen zijn, die niet een afzonderlijken Minister zouden hebben. Hij geeft toe, dat er bij het R. K. Kerkgenootschap bijzondere omzigtigheid en wederkeerig vertrouwen moeten heerschen in de bevordering der algeheele zelfstandigheid en regeling van aanhangige zaken. Daarom is het noodig, dat er voor alsnog een Minister zij, die de R. K. godsdienst belijdt. Eene algeheele opheffing der administratie van de R. K. Eeredienst kan nog niet plaats hebben, zoo lang de administratie van de Herv. Eeredienst nog niet geheel opgeheven is. Zoo kunnen ook sommige Koninklijke besluiten nog niet worden opgeheven, zoo lang niet de beide administratien zijn opgeheven; maar dit bewijst nog niet, dat daarom het herstel der afzonderlijke departementen zou noodig zijn. Een ander bezwaar was, dat men nu moet letten op de kerkelijke gezindheid der te benoemen Ministers. Het antwoord is, dat, als men meent dat dit ongrondwettig is, dan ook de afzonderlijke departementen voor eeredienst ongrondwettig zijn, want daarbij moet toch ook gelet worden op de godsdienstige belijdenis der Ministers. Zoo er echter noodzakelijkheid zou bestaan om de eerediensten bij andere departementen in te deelen, een enkel Koninklijk besluit is daartoe voldoende.

De heer **van Nispen van Pannerden** deelt niet het bezwaar van den Minister, alsof een klein deel der bevolking zou benadeeld zijn, als er twee afzonderlijke departementen van eerediensten waren. Hij kan zich toch niet voorstellen dat, als 19/20 der bevolking twee Ministers van eeredienst zouden hebben, het 1/20 deel zich daarover bezwaard zou kunnen gevoelen, veel minder dat die belangen van dat klein gedeelte daardoor benadeeld zou worden.

De **Minister van Justitie** kan niet begrijpen, hoe zij, die de verhouding tusschen Kerk en Staat zuiver willen houden van inmenging, nu nog kunnen aandringen op het herstel der afzonderlijke departementen van eeredienst. Wijst men op de noodzakelijkheid om verantwoordelijke Ministers te hebben, dan zijn de Ministers, die nu met de administratien dier eerediensten belast zijn, ook verantwoordelijk. Hij zegt, dat ook langzamerhand, althans wat Herv. Eeredienst betreft, gaandeweg de werkzaamheden verminderen, zoodat er waarlijk geen stof voor afzonderlijke Ministers met een geheel personeel bestaat. Er zijn steeds aanzienlijke punten van aanraking, heeft men gezegd. De Min. vraagt welke? Hij kent die niet, buiten de finantiële zaken. Vreest men voor benadeeling van kerkelijke belangen, men zal meer waarborg hebben in publiciteit dan in een afzonderlijken Minister. Het is zoo, de kerkelijke subsidiën kunnen niet op eens opgeheven worden. Hij moet toch opmerken, dat als stelsel geldt, dat in de eerste plaats de gemeenten moeten voorgaan in de verzorging harer behoeften en dat eerst dan, wanneer zij daartoe niet in staat zijn, de Staat bijdragen verleent. Overigens kan hij zeggen, dat men reeds zeer ver gevorderd is in de opheffing van velerlei aanrakingen, zóó zelfs, dat hij reeds het tijdstip der algeheele opheffing van de afzonderlijke administratie, althans van Herv. Eeredienst, spoedig ziet aanbreken. Dit is van te meer belang, daar vooral de inmenging van den Staat in de zaken der Herv. Kerk zeer groot was. De Kerk zelf, hoewel eerst bevreesd, heeft langzamerhand gestemd voor de losmaking, en verleent nu gaarne hare medewerking tot het verder ophouden van aanraking.

Hoofdstuk III *A* (*R. K. Eeredienst*) wordt hierop **aangenomen** met 31 tegen 3 stemmen.

Tegen hebben gestemd de heeren *van Nispen van Pannerden, Taets van Amerongen* en *Hartsen.*

Over Hoofdstuk IV *B* (*Herv. Eeredienst enz.*), ontstaat de volgende beraadslaging.

De heer **van Nispen van Pannerden** antwoordt op het argument, dat de voorstanders der scheiding van Kerk en Staat niet voor afzonderlijke departementen moesten zijn, dit: dat ook hij die scheiding wil, maar toch niet de opheffing dier departementen goedkeurt, omdat er steeds vele teedere en moeijelijke punten van aanraking blijven, die niet mogen overgelaten worden aan hoofden van andere departementen.

De **Minister van Justitie** zal niet meer over die punten van aanraking spreken. Er heerscht deswege een verschil van opinie, die berust op appreciatie der zaak. De Min. blijft er bij, dat er althans bij de Herv. Kerk weinig punten van aanraking overblijven. Ja, als er vrees bestond voor schending der grondwettige vrijheid, dan zou men kunnen beweren, dat er afzonderlijke Ministers noodig waren, maar die vrees bestaat niet. Wat de vraag betreft nopens de toestemming tot vestiging van nieuwe kerkgemeenten, zoo wijst de Min. op art. 4 der wet op de kerkgenootschappen, slaande op de Kath. Kerken.

De heer **van Nispen van Pannerden** geeft te kennen, dat het laatst door den Min. gezegde hem leed doet; want hij kan niet aannemen, dat er in Nederland eene wet gemaakt is alleen voor de R. K. Kerk.

De **Minister van Justitie** zegt, dat dit op dat punt ook niet het geval is; want art. 4 slaat ja meer bepaald op de Katholieke Kerk, maar daarentegen heeft art. 5 al weder betrekking op de Herv. Kerk. In dit geval dus is er geene ongelijkheid.

Het Hoofdstuk wordt **aangenomen** met 30 tegen 4 stemmen.

Tegen de heeren *van Nispen van Pannerden, Taets van Amerongen, Hartsen* en *van der Heim van Duivendijke.*

Alsnu is aan de orde de beraadslaging over Hoofdstuk IV *B* (*Departement van Justitie*).

De heer **Hengst** heeft geen bezwaar tegen het Hoofdstuk, maar verlangt eenige opheldering omtrent de zaak der tienden. Deze verkeeren thans in eenen niet geregelden toestand. Het antwoord van den Minister van Justitie, in de Tweede Kamer gegeven, en het antwoord op het verslag der Eerste Kamer acht hij niet voldoende. De Minister heeft zich bepaald met te zeggen: dat zijne aandacht op dit punt is gevestigd. Spreker acht dit antwoord zeer onbestemd en zou dus gaarne zien, dat maatregelen wierden beraamd om de belangen der tiendheffers en tiendpligtigen te vereenigen. Spreker ziet geen ander middel dan eene spoedige voordragt der Regering, om met gemeen overleg tot een goed doel te geraken. In andere takken streven wij andere Landen voor; hier echter blijven wij achter. Kunnen wij spoedig eene voordragt tot regeling der tienden te gemoet zien? Hij hoopt, dat de Minister hetzelfde antwoord moge geven als de Minister van Marine ten opzigte der quarantaine gegeven heeft.

De heer **Fransen van de Putte** betreurt het ook dat de wettelijke regeling der tienden nog in een ver verschiet is gelegen. Hij herinnert aan de pogingen van het tiend-congres om eene wet tot afschaffing der tienden te erlangen. Die pogingen hebben echter schipbreuk geleden. Een adres is tot den Minister van Justitie gerigt, waarbij werd voorgesteld de afschaffing der tienden te doen plaats hebben op twee grondslagen, als 1°, eenvoudige taxatie, en 2°, verandering der tienden in de grondrenten. Het laatste kan geen punt van overleg uitmaken. Wat de taxatie betreft, ook daaraan valt niet te denken. Hij wijst hier op de daling der graanprijzen, waardoor de toestand van den landman geheel veranderd wordt, en op de beginselen, welke aan eene nieuwe tiendwet tot grondslag kunnen liggen.

De heer **van Eysinga** merkt op, dat wij nopens het Departement van Justitie in een staat van overgang verkeeren, zoodat hij niet in vele bijzonderheden zal treden. Bedoelde staat van overgang is een gevolg van de wet op de regterlijke organisatie. De vroegere eenjarige verlenging van die wet heeft reeds plaats gemaakt voor een onbepaald uitstel. Spreker zal daarvan geen verwijt aan de Regering maken. Hij wijst voorts toch op den grooten omvang van het Wetboek van Strafvordering; daarbij komt dat van Burgerlijke Regtsvordering; dat van het Strafregt heeft ook reeds veel tijd en inspanning gekost en die herziening is toch noodig. Hij vestigt voorts de aandacht op het Wetboek van Koophandel, waaromtrent hij in eenige opzigten wel, in andere niet deelt wat de Minister deswege gezegd heeft. Hij gewaagt van het onderwerp der naamlooze vennootschappen; dat dezer dagen niet zonder reden is ter sprake gebragt. In beginsel zijn die vennootschappen goed, maar spr. vreest voor eene te groote uitbreiding. Hij vraagt of het misschien reeds zoo ver gekomen is, dat eenige inkrimping of inhouding noodzakelijk is? Hij heeft bezwaar tegen de verpligting der Regering, om te erkennen zonder van de soliditeit overtuigd te zijn. Op die wijze zou men tot een vroegeren toestand van overspanning van het crediet kunnen terugkeeren. De ervaring van de laatste tijden, in dit opzigt, is zeer ruim. Men kan door Maatschappijen veel nut stichten, maar indien aan speculatie te veel wordt toegegeven, is het dan geen zaak tot vaststelling van restrictieve bepalingen te komen? Nopens de buitenlandsche Maatschappijen heeft de Regering eene toezegging gedaan, waarin spr. berust. — Nopens de wet op het Notariaat gelooft hij dat de vereischten die men tegenwoordig van de notarissen verlangt, niet meer voldoende zijn. Nopens die vereischten bestaat buitendien tusschen de commissien van onderzoek in de verschillende provincien groot verschil van gevoelen.

De heer **van Swinderen** zal zich niet begeven op het gebied door den vorigen spreker betreden, maar alleen ondersteunen de wenschen en wenken straks nopens de tienden vernomen. Hij vat ook op wat de eerste spreker gezegd heeft nopens de toezegging door den Minister van Marine gedaan, ten zake van de afschaffing der publicatie van 1805 omtrent de quarantaine. Evenzeer wenschte hij van den Minister van Justitie eene toezegging te erlangen over de afschaffing van de tienden. Terug komende op de zaak der quarantaine verlangt hij van een der betrokken Ministers te vernemen wat daarvan nu worden zal.

De heer **Messchert van Vollenhoven** deelt geheel de meening van den heer van Eysinga over de naamlooze vennootschappen, en voegt er, naar aanleiding van de gewisselde stukken, nog enkele punten bij. Hij geeft toe dat de Regering niet verder kan gaan dan het Wetb. van Kooph. voorschrijft, maar er zijn omstandigheden waarin de Regering meer kan doen. Immers die naamlooze Maatschappijen zijn meermalen de uitvloeisels van concessien, door de Regering gegeven. Waar *dit* het geval is, daar mag en moet de concedent meer waarborgen voorschrijven, dan het Wetboek van Koophandel, onder geheel andere omstandigheden gemaakt, beveelt. De Regering kan vorderen, waarborgen dat de concessie werkelijk worde uitgevoerd. Bovendien is spreker van oordeel dat er zelfs partiële herziening van het Wetboek van Koophandel noodig is, om het groote kwaad tegen te gaan dat door naamlooze Maatschappijen kan worden gesticht, wanneer er geene behoorlijke voorzorgen genomen worden. Wat toch is het geval? Het Wetboek van Koophandel kent geen ander kapitaal dan het geldelijke, maar er worden meerdere vennootschappen opgerigt, die ook kapitaal en arbeid inbrengen. En zeer groote zaken kunnen ook niet anders behandeld worden; men contracteert met aannemers, die hun arbeid leveren en die worden betaald met aandeelen. Dat gebeurt niet eens, maar honderdmaal, en dien toestand kent het Wetb. van Kooph. niet. Nu vraagt hij, moet men nu dulden dat de akten en statuten luiden dat alles in geld aanwezig is en dat dit aan het publiek zoo worde voorgedragen? Hij wil dus die nieuwe toestand in het Wetb. van Kooph. opnemen en regelen, zoodat men zal kunnen waken tegen mis-

bruiken; nu worden er onwaarheden in de statuten geplaatst.

De heer **Hartsen** is het volkomen eens met den vorigen spreker. Het Wetb. van Kooph. dient dringend herzien te worden, de instructien zijn als het ware uit ons Wetb. van Kooph. gegroeid. Er zijn tegenwoordig toestanden geschapen die vroeger destijds niet bestonden en die nu regels en waakzaamheid vereischen.

De heer **Cremers:** Wat betreft den wensch dat de Regering toezie dat bedoelde Maatschappijen beantwoorden aan soliditeit, hoopt hij niet dat de eene waarin de Regering betrokken is, zou leiden tot niet oprigting van anderen. Hoevele Maatschappijen bestaan er, die niet vooraf het geld hebben gehad en toch nuttig werken. De gebreken van den tegenwoordigen toestand zijn z. i. veel te sterk gekleurd. Spr. weidt uit over de wet op het notariaat Hij wenscht dat de Regering zich aan het maximum houde van het getal notarissen bij de wet bepaald.

De heer **van Beeck Vollenhoven** gelooft niet dat het de bedoeling van vorige sprekers geweest is, dat de naamlooze vennootschappen bij de oprigting de geheele kapitalen moeten hebben, maar die Maatschappijen hebben hare uitbreiding erlangd buiten de bepalingen van het Wetboek van Koophandel. En zelfs de bepaling van dat Wetboek, dat 10 percent vooraf moet worden gestort, wordt ook ontdoken. De wet moet waarheid zijn, of anders dient zij te worden gewijzigd.

De heer **van der Lek de Clercq** is het met den heer Fransen v. d. Putte niet eens over den afkoop der tienden in eens, dat is gedwongen of verpligten afkoop. Daartoe zou hij niet kunnen medewerken. Dat zou voor vele tiendpligtigen eene onmogelijkheid zijn en zij zouden daardoor in groote ongelegenheden geraken. Beter ware het dat de Staat die tienden afkocht, en in plaats van geld obligatien gaf. Volgens hem rust er eene zedelijke verpligting op de Regering, om de afkoopbaarstelling der tienden nog eens te beproeven. Het voorstellen van deze wet heeft gunstig voor de populariteit van het Kabinet medegewerkt. Maar als nu de wet weder niet werd aangeboden, dan zou men het buiten af als eene leus beschouwen. Ook is het de pligt dezer Kamer om op de afkoopbaarstelling aan te dringen. Aan de eerste Kamer is toch zeer ten onregte het verwijt gedaan, dat daarin gezeten zijn tiendheffers, en deze de wet zouden hebben verworpen. Dat is ten onregte beweerd, want wij hebben meer belang bij de afkoopbaarstelling dan bij de tiendheffing. Spreker komt dus op tegen de bewering, dat leden dezer Kamer ten deze door eigenbelang zouden zijn gedreven. Wie heeft niet liever zijn volle regt van grondeigendom dan een precair tiendregt? Hij heeft ook de wenschelijkheid betoogd der verbetering van het hypotheek-stelsel; bijzonder wat de royementen voor bijzondere volmagten betreft. Zeer wenschelijk is het dat daarin verandering kome. Men behoort deswege niet te wachten tot de herziening van al hetgeen bij het Depart. van Justitie nog moet worden gedaan, anders zou het een wachten zijn *ad calendas graecas.* Spr. stemt voorts veel toe wat gezegd is nopens de gebreken der wetgeving op het Notariaat, maar het is moeijelijk die te veranderen, en te verbeteren. Hij geeft in overweging het Notariaat te veranderen in eene Lands-betrekking. In dit idee kan iets goeds gelegen zijn. En daarom heeft hij het voorgedragen.

De heer **Fransen van de Putte** beantwoordt den heer v. d. Lek de Clercq. Er bestaat tusschen hem en mij, zegt spr., een misverstand. Ik wil geen gedwongen afkoop. Ik verlang met hem dat de afkoop in eens geschiede, door pandgeld of hypotheek-brief. Spr. is het dus met hem eens.

De **Minister van Justitie** behandelt de volgende punten:

1°, de tienden. — Eene groote moeijelijkheid deswege is dat de voorstanders der afschaffing het onderling niet eens zijn. Het stelsel van verandering der tienden in grondrenten heeft meermalen schipbreuk geleden; afkoop door den Staat kan aanbeveling verdienen, maar of zijn ambtgenoot voor de Finantiën daartegen geen bezwaar heeft, weet hij voorshands niet. Doordrongen van den last der tiendheffing, zou hij zich gelukkig achten haar te kunnen afschaffen. Daarom heeft hij ook vaak de velerlei plannen daartoe onderzocht, doch kon zich met geen daarvan vereenigen. Intusschen gaat hem de zaak na ter harte, en gaarne zal hij zien of er middelen kunnen uitgedacht worden om tot eene bevredigende oplossing te geraken.

2°, de naamlooze vennootschappen. — Op de vraag of het wetboek van koophandel het oog had op de crediet-uitbreidingen en maatschappijen die tegenwoordig zoo zeer toenemen, antwoordt de Minister; ja en neen; want juist het overdreven spel in Frankrijk met naamlooze vennootschappen was oorzaak der bepalingen, in ons wetboek opgenomen. Maar bij ons was het destijds zeker niet tot een toestand gekomen, dat strengere maatregelen noodig waren. Evenwel moet men zich niet door enkele voorbeelden te spoedig tot verandering laten bewegen. De naamlooze vennootschappen bij ons zijn eene nieuwe zaak, waarin men niet zoo spoedig moet tusschen beide komen. De Minister is geen voorstander van de bepalingen van het wetboek van koophandel op dit stuk, maar vooreerst acht hij geen wijziging daarin raadzaam; wel wil hij in overweging nemen of niet het beginsel der *responsabilité limitée* zou kunnen worden opgenomen. Intusschen wordt de wet stipt gehandhaafd.

Er is gezegd dat vele naamlooze vennootschappen de uitvloeisels van concessien zijn; de Minister geeft dit toe, maar daarom kan men niet strenger te werk gaan dan de wet voorschrijft. Als de statuten niets inhouden wat strijdig is met de goede zeden en met de bepalingen van het Wetboek van Koophandel, kan men de goedkeuring der vennootschap niet weigeren. Overigens moeten bij concessien de statuten ook goedgekeurd worden. Bij het Departement van Justitie zijn geene statuten bekend, waarbij gestipuleerd wordt dat een deel van het kapitaal in arbeid zal geleverd worden. Zoolang dat het geval niet is, kan de Min. in geene beoordeeling treden van de soliditeit van ieder aandeelhouder. Hij vraagt ook of voor de veelvuldige assurantie-maatschappijen het kapitaal ten volle gefourneerd is? Z. i. is het de zaak om nog eenigen tijd de werking van de naamlooze maatschappijen af te zien.

3°, het notariaat. — De Minister deelt niet alle geopperde bezwaren; hij gelooft wel dat het examen strenger moet zijn. Waardoor is de geheele strijd ontstaan? Door een paar notarissen in eene naburige stad, die met veel heftigheid gevoerd werd.

4°, het hypotheek-stelsel. — De heer van der Lek de Clercq heeft enkel het punt van het roijement besproken, maar dit is niet het eenige bezwaar. Indien men eenmaal aan de herziening van het hypotheek-stelsel komt, dan doen er zich vele onderwerpen voor. Hij zal de zaak echter in overweging nemen.

De heer **van Eysinga** ontwikkelt nader zijn gevoelen en beantwoordt den Minister.

De heer **Messchert van Vollenhoven** geeft te kennen dat het zijne bedoeling juist is om solide industriëlen tegen eene andere soort van industriëlen te hulp te komen. Voorts meent hij dat het niet genoeg is dat eene concessie worde genomen maar zij moet ook waarheid zijn. In de statuten kunnen dus andere bepalingen worden opgenomen dan in het Wetb. van Kooph. zijn voorgeschreven, hetgeen door de Regering dan ook nu reeds geschiedt.

De heer **van Sasse van Ysselt** heeft met leedwezen van den Minister gehoord, dat deze blijft vasthouden aan den grondslag van het ontwerp nopens de tienden, dat door deze Kamer is verworpen. Hij hoopt dat de Minister dat onderwerp niet uit het oog zal verliezen, daar hij oordeelt dat de afschaffing der tienden door deze Kamer vuriger verlangd wordt dan men welligt denkt.

De heer **Cremers** acht het in het algemeen belang niet raadzaam dat de Regering beoordeele wat eene solide of niet solide maatschappij is.

De heer **Hartsen** dringt nader aan op de herziening van den titel van het Wetb. van Kooph. omtrent de naamlooze maatschappijen, hetgeen hij volstrekt noodzakelijk keurt.

De heer **Sassen** hecht zijne goedkeuring aan de verklaring van den Min. dat deze vooreerst niet wenscht over te gaan tot eene herziening van het Wetb. van Kooph. Hij vreest dat anders bevorderd zou worden de vestiging van zoogenaamde naamlooze vennootschappen zonder goedkeuring des Konings, zoo als met veefondsen en begrafenisfondsen het geval is geweest tot groot nadeel van het algemeen. Hij meent dat bij gewone concessien de Staat niet is verbonden en dat, zoo de Staat wel verbonden is, dan de Wetgevende Magt moet oordeelen en beslissen.

De heer **van Nispen** wenscht van den Min. nader te vernemen, wat gebeurt met de storting van 10 % door het Wetb. van Kooph. gevorderd.

De **Minister van Justitie** beantwoordt nog nader de sprekers. Hij toont aan, dat het juist zeer moeijelijk is te oordeelen welke maatschappij als solide is te beschouwen. De voorschriften van het Wetboek van Koophandel nopens naamlooze vennootschappen worden door de Regering stipt nagevolgd, maar verder kan zij niet gaan. Geene enkele vennootschap wordt goedgekeurd, wanneer eene enkele van die bepalingen ontbreekt, maar of nu later aan de voorschriften der statuten wordt voldaan, dat ligt buiten de taak van de Regering.

De **Minister van Binnenl. Zaken** antwoordt op de vraag, of bij de Regering het voornemen bestaat om eene wet nopens de quarantaine voor te dragen, ontkennend, hetgeen hij vroeger reeds in de andere Kamer gezegd heeft. Hij zal echter zeer gaarne zien, dat te dien aanzien van het regt van initiatief worde gebruik gemaakt, in welk geval hij een daartoe strekkend ontwerp in overweging nemen zal.

De **Minister van Marine** ontkent eene toezegging te hebben gedaan, dat hij een ontwerp nopens de quaranteine zou aanbieden. Het was hem bekend dat bij den Min. van Binnenl. Zaken het voornemen daartoe niet bestond.

Hierop wordt Hoofdstuk IV (*Justitie*) met algemeene (34) stemmen **aangenomen**.

Morgen ten 11 ure voortzetting, en wel het eerst over Hoofdstuk V (*Binnenlandsche Zaken*).

Tweede Kamer.

Nadere bepalingen nopens den accijns op het gedistilleerd.

Voor zoover dit wetsvoorstel betrekking heeft tot de uitkeering van een deel der opbrengst van den verhoogden Rijksaccijns op het gedistilleerd aan de gemeenten, hebben bij de overweging in de afdeelingen der Tweede Kamer de meeste leden zich blootelijk gedragen aan hetgeen door hen over dat ontwerp bij de behandeling van het voorstel tot wijziging der gemeentewet in 't midden was gebragt. In enkele der afdeelingen kwam men echter op toen op den voorgrond gestelde bedenkingen terug. Terwijl men tevredenheid betuigde, dat de Minister van Finantien gehoor heeft gegeven aan den sedert lang geuiten wensch om de gemeentelijke heffing van den accijns op het gedistilleerd te doen vervangen door eene algemeene heffing van 's Rijkswege naar één en denzelfden maatstaf, verklaarden ook nu weder zeer vele leden zich met nadruk tegen het denkbeeld, om de uitkeering der gedeeltelijke opbrengst alleen te doen plaats hebben aan zoodanige gemeenten, die geacht worden behoefte te hebben aan het genot. Zij wilden, op vroeger ontwikkelde gronden, verpligte uitkeering van de *f* 14 per vat gedistilleerd aan alle gemeenten zonder onderscheid daarvoor in de plaats hebben gesteld. Even zoo deed men op nieuw de bezwaren gelden tegen het regelen der uitkeering naar het geconstateerd verbruik, waardoor, naar men meent, de grootere gemeenten ten koste der kleinere zouden worden begunstigd, en ten gevolge waarvan menige gemeente een geheel onevenredig aandeel ontvangen zou.

Tegen den vorm der wet hadden sommige leden bezwaar, in zoover daarin tamelijk heterogene bepalingen bijeen zijn gevoegd. Zij strekt hoofdzakelijk tot verhooging van den Rijksaccijns en tot regeling der wijze, waarop een deel der verhoogde opbrengst aan de gemeenten zal worden uitgekeerd. Te gelijk heeft men, zoo als in den considerans zelve erkend wordt, de gelegenheid waargenomen om de algemeene wet nopens de heffing van den accijns, die van 20 junij 1862 dagteekent en dus betrekkelijk nog nieuw is, te wijzigen en aan te vullen. Die wijziging en aanvulling moest, naar dit gevoelen, het onderwerp van eene afzonderlijke wet uitmaken, terwijl dan al wat de uitkeering betrof op zich zelf zou staan.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.